

T.C.
MERSİN ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

SPORCULARDA ROL BELİRSİZLİĞİNİN GRUP BÜTÜNLÜĞÜNE ETKİSİ

Selma DAVARCI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Yrd. Doç. Dr. Aslı ASLAN

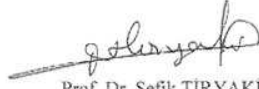
Tez No: .....

MERSİN - 2008

Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

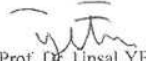
Yüksek lisans programı çerçevesinde yürütülmüş olan "Sporcularda Rol Belirsizliğinin Grup Bütünlüğüne Etkisi" adlı çalışma, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi: 12/06/2008

Prof. Dr. Şefik TIRYAKI

Jüri Başkanı

Prof. Dr. Unsal YETİM

Jüri Üyesi

Yrd. Doç. Dr. Aslı ASLAN

Jüri Üyesi

Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunun ..... tarih ve .....sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Yrd. Doç. Dr. Ülkü ÇOMBEKÇİ

Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Öncelikle tezin hazırlanmasına görüş ve bilgileriyle katkı sağlayan değerli danışmanım Yrd. Doç. Dr. Aslı Aslan'a, lisans ve yüksek lisans eğitimimde üzerimde emeği bulunan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu müdürü Prof. Dr. Şefik Tiryaki'ye ve değerli öğretim elemanlarına, örneklem grubunun oluşmasında yardımcı olan kulüp antrenörlerine ve sporculara, tezin hazırlanmasına katkı sağlayan arkadaşlarım M. Tuğba Güner, Kevser Engel ve Adem Uzun'a, yardıma ihtiyaç duyduğum her an yanımda olan aileme ve değerli eşim Ersel Topuz'a teşekkürlerimi sunuyorum.

Selma DAVARCI

Haziran, 2008

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
Kabul ve onay.....	
Teşekkür.....	ii
İÇİNDEKİLER	iii
ŞEKİLLER LİSTESİ	vi
ÇİZELGELER LİSTESİ	vii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	ix
ÖZET	x
ABSTRACT	xi
1. GİRİŞ	1
1.1. ROL VE ROL BELİRSİZLİĞİ İLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR	
1.1.1. Rol ve Rol Stresi.....	2
1.1.1.1. Rol Çatışması.....	3
1.1.1.2. Fazla Rol Yükleme.....	4
1.1.1.3. Rol Belirsizliği.....	4
1.1.2. Rol Belirsizliği ile İlgili Kuramlar.....	6
1.1.2.1. Rol Bölüm (Episode) Kuramı.....	6
1.1.2.2. Çok Boyutlu Kaygı Kuramı.....	10
1.1.2.3. Sosyal Bilişsel Kuram.....	10
1.1.2.3.1. Öz Yeterlik (Self-Efficacy) Kuramı.....	11
1.1.2.3.1.1. Öz Yeterlik ve Performans İlişkisi.....	14
1.1.2.3.1.2. Öz Yeterlik ve Rol Belirsizliği İlişkisi.....	14
2. GRUP VE SPORDA GRUP KAVRAMI	
2.1. Sosyal Gruplar ve Tanımları.....	16
2.1.1. Grup Oluşumundaki Evreler.....	18
2.1.1.1. Oluşma Evresi.....	18
2.1.1.2. Hazırlanma Evresi.....	18
2.1.1.3. Şekillenme Evresi.....	18
2.1.1.4. Uygulama Evresi.....	19
2.1.1.5. Sonlanma Evresi.....	19
2.1.2. Grup Kompozisyonu.....	19

2.1.3. Grubun Amaçları ve Görevleri.....	19
2.1.4. Grup ve Roller.....	20
2.1.5. Grupta Bütünleşme.....	22
2.2. Takım Bütünlüğü.....	23
2.2.1. Bütünlük İlişkileri.....	24
2.2.2. Bütünlük ve Performans İlişkisi.....	28
3. “SPORCULARDA ROL BELİRSİZLİĞİ ENVANTERİNİN - SRBE” TÜRK SPORCULAR İÇİN GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI	
3.1.YÖNTEM.....	30
3. 1.1. Katılanlar.....	30
3. 2. Uyarlanan Envantere İlişkin Bilgiler.....	30
3. 3. Envanterin Türkçe’ye Çevrilme Süreci.....	31
3. 3. 1. “Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri (SRBE)” nin Uygulanması İşlemi.....	31
3. 4. Envanter Maddelerinin Seçilmesi.....	31
3.4.1. Faktör Analizi ile Madde Seçilmesi.....	31
3.4.2. Madde Toplam Test Korelasyonları ile Madde Seçilmesi.....	34
3.5. Envanterin Güvenirliğine İlişkin Bulgular.....	36
3.5.1. Envanter ve Alt Boyutların Cronbach Alpha Değerleri.....	36
3.5.2. Envanterin Test- Tekrar Test Güvenirliğine İlişkin Bulgular.....	37
4. SPORCULARDA ROL BELİRSİZLİĞİNİN GRUP BÜTÜNLÜĞÜNE ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI	
4.1. YÖNTEM.....	39
4.1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	39
4.1.2. Katılanlar.....	39
4.1.3. Ölçüm Araçları.....	39
4.1.3.1. Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri.....	39
4.1.3.2. Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri.....	40
4.1.4. Envanterin Uygulanması.....	40
4.1.5. İstatistiksel Düzenlemeler.....	40
4. 2. BULGULAR.....	41
4.2.1. Sporcuların “Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri” ve “Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri”nin alt boyutlarından almış oldukları puanlara ilişkin	

betimsel istatistikler	41
4.2.2. “Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri” ve “Sporcularda Rol Belirsizliği Envanter”lerinin demografik değişkenler için regresyon analizi sonuçları.....	44
4.2.3. “Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri” ve “Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri”nin alt boyutları ve genel toplamları arasındaki korelasyon sonuçları	46
4.2.4. “Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri” ve “Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri” için branş, cinsiyet ve elit olup olmama arasındaki farkları belirlemek amacıyla yapılan MANOVA sonuçları.....	49
4.2.5. “Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri” ve “Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri” için Spor Yapma Süreleri ve Takımda Bulunma Süreleri arasındaki farkları belirlemek amacıyla yapılan MANOVA.. sonuçları.....	50
5. TARTIŞMA.....	51
5. 1. Sporcularda Rol Belirsizliği Envanterinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması İçin Tartışma.....	51
5. 2. Sporcularda Rol Belirsizliğinin Grup Bütünlüğüne Etkisi Çalışması İçin Tartışma.....	52
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	56
6. 1. Sonuçlar.....	56
6. 2. Öneriler.....	56
KAYNAKLAR.....	58
EKLER	
EK- 1.....	61
EK- 2.....	63
ÖZGEÇMİŞ	65

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa No
Şekil 1: Rol stresinin elemanları.....	3
Şekil 2: Rol Bölüm (Episode) Kuramı-1	7
Şekil 3: Rol Bölüm (Episode) Kuramı-2.....	8
Şekil 4: Grup Gelişim Evreleri.....	18
Şekil 5: Carron ve arkadaşlarının (1985) Grup Bütünlüğün Kavramsal Modeli...	23
Şekil 6: Carron'a göre spor takımlarında bütünlüğün kavramsal modeli.....	25
Şekil 7: Performans-Bütünlük İlişkisi.....	28

ÇİZELGELER LİSTESİ

Sayfa
No

Çizelge 1: Alt boyutlar, alt boyutlardaki maddeler ve toplam madde sayıları.....	32
Çizelge 2: “Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri (SRBE)”nin betimleyici istatistikleri ve faktör analizi sonuçları.....	33
Çizelge 3: Rol Sorumluluğu ve Performans Ölçütü” alt boyutunda yer alan maddelerin madde- madde, madde- alt toplam ve madde- genel toplam test korelasyonları	34
Çizelge 4: Rolün Gerektirdiklerini Bilme” alt boyutunda yer alan maddelerin madde- madde, madde- alt toplam ve madde- genel toplam test korelasyonları	35
Çizelge 5: Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri (SRBE)”nin alt boyutları arasındaki korelasyonlar.....	35
Çizelge 6: Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri (SRBE)’nin alt boyutlarına ait aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri.....	36
Çizelge 7: “Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri (SRBE)” ve alt boyutlarına ilişkin genel iç tutarlık değerleri.....	36
Çizelge 8: “Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri (SRBE)”nin her bir alt boyutuna ilişkin maddeler, maddelere ait aritmetik ortalama, standart sapma ve her bir madde silindiğinde ortaya çıkan alpha değerleri.....	37
Çizelge 9: Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri (SRBE) ve alt boyutlar için test-tekrar test güvenilirlik katsayıları.....	38
Çizelge 10: Araştırmamıza katılan sporcuların cinsiyet, branş ve elitlik düzeylerinin dağılımları.....	41
Çizelge 11: “Sporculardaki Takım Birlikteliği Envanteri”nin “Bireysel Çekicilik Grup-Görev” alt boyutunun cinsiyet ve branşa göre dağılımları.....	41
Çizelge 12: “Sporculardaki Takım Birlikteliği Envanteri”nin “Bireysel Çekicilik Grup-Sosyal” alt boyutunun cinsiyet ve branşa göre dağılımları.....	42
Çizelge 13: “Sporculardaki Takım Birlikteliği Envanteri”nin “Grup Bütünlüğü-Görev” alt boyutunun cinsiyet ve branşa göre dağılımları.....	42
Çizelge 14: “Sporculardaki Takım Birlikteliği Envanteri”nin “Grup Bütünlüğü-Sosyal” alt boyutunun cinsiyet ve branşa göre dağılımları.....	42

Çizelge 15: “Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri”nin “Rolün Gerektirdiklerini Bilme” alt boyutunun cinsiyet ve branşa göre dağılımları.....	43
Çizelge 16: “Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri”nin “Rol Sorumluluğu ve Performans Ölçütü” alt boyutunun cinsiyet ve branşa göre dağılımları.....	43
Çizelge 17: Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri’nin regresyon analizi sonuçları.....	44
Çizelge 18: “Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri”nin regresyon analizi sonuçları.....	45
Çizelge 19: “Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri”nin alt boyutları ve genel toplam arasındaki korelasyonları.....	46
Çizelge 20: “Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri”nin alt boyutları ve genel toplam arasındaki korelasyonları.....	46
Çizelge 21: “Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri” ve “Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri”nin alt boyutları ve genel toplamları arasındaki korelasyonları.....	47
Çizelge 22: “Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri” alt boyutları ve toplamı ile Takımda bulunma süresi arasındaki korelasyon.....	48
Çizelge 23: “Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri” alt boyutları ve toplamı ile Yaş arasındaki korelasyon.....	49

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

GBÇ-G	Grubun Bireysel Çekiciliği-Görev
GBÇ-S	Grubun Bireysel Çekiciliği-Sosyal
GB-G	Grup Bütünlüğü-Görev
GB-S	Grup Bütünlüğü-Sosyal
GEQ	Group Environment Questionnaire
RAS	Role Ambiguity Scale
RGB	Rolün Gerektirdiklerini Bilme
RSPÖ	Rol Sorumluluğu ve Performans Ölçütü
SRBE	Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri
STBE	Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri

ÖZET

Sporcularda Rol Belirsizliğinin Grup Bütünlüğüne Etkisi

Sporcuların rol belirsizliği yaşayıp yaşamadıklarını belirlemek amacıyla “Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri (SRBE)” geliştirilmiştir. Bu çalışmada da, bu envanterin Türk sporcuları için uyarlanması yapılmıştır. Bunun dışında ikinci bir çalışma daha yapılmıştır ve uyarlanan “Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri”nin takım birlikteliğine etkisi incelenmiştir.

Ölçeğin uyarlanması çalışmasına yaşları 13 ile 31 arasında değişen ($M_{yaş} = 20.91$) 46 erkek ($M_{yaş} = 19.89$) ve 35 kız ($M_{yaş} = 21.22$) olmak üzere toplam 81 sporcu katılmıştır. Orijinal envanter 2 alt boyut ve 7 maddeden oluşmaktadır. Envanterin yapı geçerliğini test etmek için verilere faktör analizi uygulanmış 2 faktör yaklaşık olarak varyansın %63.56’sını açıklamıştır. Bu boyutlar “Rolün Gerektirdiklerini Bilme” ve “Rol Sorumluluğu ve Performans Ölçütü” dür.

“Rolün Gerektirdiklerini Bilme” alt boyutu Cronbach Alpha değeri .72, “Rol Sorumluluğu ve Performans Ölçütü” alt boyutu Cronbach Alpha değeri .77 olarak bulunmuştur. “Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri (SRBE)”nin genel Cronbach Alpha değeri ise .70 olarak bulunmuştur.

Test- tekrar test güvenilirliği için 81 sporcuya 2 hafta ara ile uygulanan envanterin güvenirlik katsayısı “Rolün Gerektirdiklerini Bilme” alt boyutu için .71 ve “Rol Sorumluluğu ve Performans Ölçütü” alt boyutu için .75’tir. “Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri (SRBE)”nin genel Cronbach Alpha değeri ise .76’dır.

Sporculardaki rol belirsizliğinin takım birlikteliğine etkisini incelemek amacıyla ikinci bir araştırma daha yapılmıştır. Bu araştırmaya yaşları 12 ile 39 arasında değişen ($M_{yaş} = 20.11$) 128 erkek ($M_{yaş} = 20.89$) ve 71 kız ($M_{yaş} = 18.70$) olmak üzere toplam 199 sporcu katılmıştır. “Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri” ve “Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri”nin alt boyutları ve toplam puanları arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu nedenle yapılan korelasyon sonucunda bu iki envanterin toplam puanları arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sporcu, Rol Belirsizliği, Grup Bütünlüğü.

ABSTRACT

The Effect of Role Ambiguity in Athletes on Group Cohesion

“Role Ambiguity Scale (RAS)” is applied to find out whether athletes feel role ambiguity or not. In this study, this scale has been adapted to Turkish athletes. In addition, a second study has been made and the effects of adapted “Role Ambiguity Scale” to group cohesion has been researched.

81 athletes (46 male ($M_{age}=19.89$) and 35 female ($M_{age}= 21.22$)), aged between 13 to 31 years ($M_{age}= 20.91$) participated in the study.

The original scale consisted of 2 subscales and 7 items. Principle component factor analysis with varimax rotation was used for testing the construct validation of the scale and the percent of variance explained by the 2 factors was approximately 63.56%. These subscales were “Knowing of Role Requirement”, “Role Responsibility and Performance Criterion”.

The internal consistency estimates computed with Cronbach alpha were .72 for “Knowing of Role Requirement”, and .77 for “Role Responsibility and Performance Criterion”, .70 for total score of the “Role Ambiguity Scale”.

The test-retest reliability estimates derived from the data from 81 athletes who responded to the scale with two weeks intervals were .71 for “Knowing of Role Requirement”, .75 for “Role Responsibility and Performance Criterion”, .76 for total score of the “Role Ambiguity Scale”.

A second research was done in order to study the effects of role ambiguity on athletes to group cohesion. 199 athletes (128 male ($M_{age}=20.89$) and 71 female ($M_{age}=18.70$)), aged between 12 to 39 years ($M_{age}= 20.11$) participated in the study. The relationship between “Group Environment Questionnaire” and “Role Ambiguity Scale” was studied. And a negative correlation was found between “Group Environment Questionnaire” and “Role Ambiguity Scale”.

Key Words: Athlete, Role Ambiguity, Group Cohesion.

1. GİRİŞ

Hemen hemen tüm takım sporlarında hangi oyuncunun hangi bölgede oynayacağı ve o bölgedeki görevi bellidir ya da biz izlerken öyle olduğunu düşünürüz. Peki görevini tam olarak bilmeyen ya da asıl görevi ve pozisyonu dışında bir mevkide oynamak durumunda kalan sporcular yok mudur? Böyle sporcuların takım bütünlüğü algısına etkisi nasıl olabilir?

Örneğin asıl görevi savunma olan bir futbolcunun orta sahada ya da hücumda oynaması gibi. Böyle bir sporcu asıl görevi dışında bir mevkide olacağı için rol belirsizliği yaşayabilir.

Grup deyince aklımıza aynı amaç için mücadele eden bireylerin bir araya gelmesiyle oluşan topluluk gelir. Sporda grup denilince de aklımıza takım sporları gelmektedir.

Bir topluluktan grup olarak söz edebilmek için grup üyeleri arasında bir etkileşimin bulunup bulunmadığına bakılır. Dolayısıyla stadyumdaki grup ile laboratuarda çalışan grup aynı değildir. Önemli olan bu bir araya gelen kişilerin karşılıklı bir etkileşim içerisinde olup olmadıklarıdır (1).

TV'deki spor programlarında ya da gazetelerin spor sayfalarında sıklıkla şu haberlerle karşılaşırız; "x futbol takımı pazar günü y takımıyla oynayacağı maç için z otelinde kampa girecek. Kulüp yöneticilerinden B, bu akşam takıma bir akşam yemeği veriyor. Ya da x futbol takımı, çarşamba günü oynayacağı kupa maçı öncesi toplu halde D ormanında piknik yaptılar". Bu ve buna benzer haberler genelde takım sporlarında takım bütünlüğü ile ilgili olarak değerlendirilmelidir (1).

Grubu oluşturan en önemli özelliklerden biri, grup üyelerinin ayrı ayrı görevleri üstlenerek aynı amaç doğrultusunda hareket etmesidir. Kahn ve arkadaşları (2), bir grup içindeki bireylerin rol belirsizliği deneyimlerinin bireylerde ters tepkilere yol açabileceğini varsaymışlardır. Böyle bir tepki doğal olarak duygusaldır ve rol belirsizliğinin gerginliğe, kendine güvenin azalmasına ve doyumсуuzluğa yol açabileceğini belirtmişlerdir. Sporla ilgili son çalışmalar kısmen bedensel ve bilişsel kaygının artmasıyla rol belirsizliğinin ilişkili olduğunu gösteren bu varsayımları desteklemiştir. Yapılan araştırmalarda rol belirsizliği algıları grup içi bağlılığın derecesini ve grup düzeyi değişkenliğini göstermiştir; fakat rol belirsizliğindeki

uyuşmazlığın çoğu bireysel düzeyde görülmüştür (2). Bununla birlikte rol belirsizliği algılarının sezon başından sezon sonuna doğru azaldığı bulunmuştur (3).

Sporcuların iyi bir performans sergileyebilmesi için fiziksel durumları kadar psikolojik durumlarının da iyi olması gerekmektedir. Bireysel sporlarda sporcunun psikolojik durumu sadece kendi performansını etkilerken, takım sporlarında bu durum sporcunun takım arkadaşlarını da etkileyebilmektedir. Ayrıca psikolojik durum sporcuların performansını da etkilemektedir.

Hipotezimiz; günlük yaşamda bile kişileri olumsuz olarak etkileyen rol belirsizliğinin bir maç sırasındaki oyuncuyu da olumsuz etkileyeceği ve bunun tüm takımı dolayısıyla da grup bütünlüğü algılarını olumsuz etkileyeceğidir.

Bir grupta veya takımda rol belirsizliği yaşayan bir veya daha fazla birey bu gruba veya takıma nasıl etki edebilir? Çalışmamızın asıl amacı rol belirsizliği ile grup bütünlüğü arasındaki ilişkiyi inceleyerek bu ilişkiler hakkında yapılacak genellemelerle spor psikolojisi literatürüne katkıda bulunmaktır.

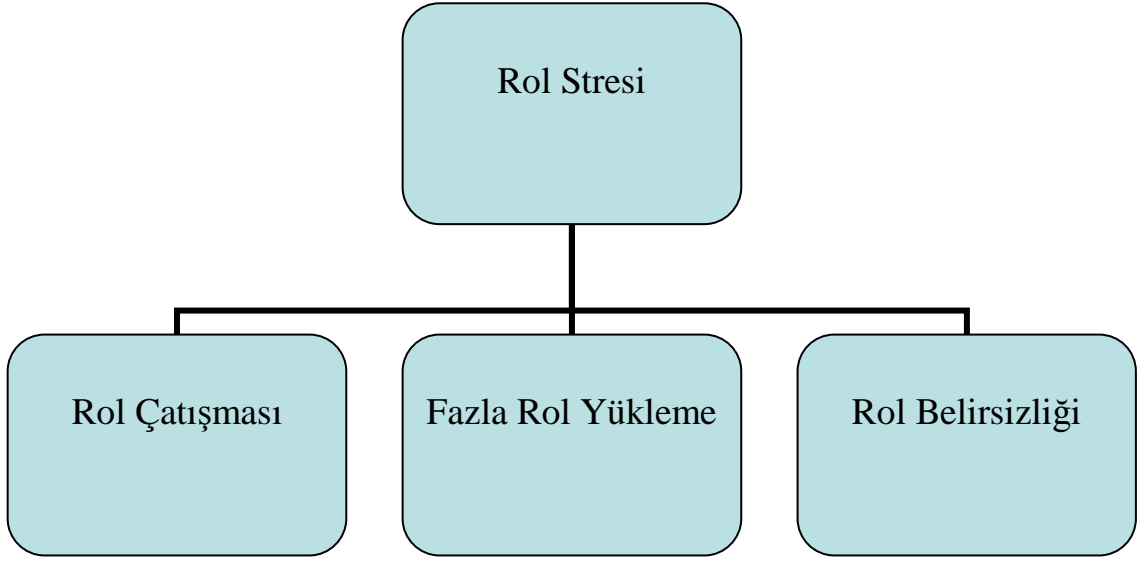
1.1. ROL VE ROL BELİRSİZLİĞİ İLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR

1.1.1.ROL VE ROL STRESİ

Rol, bireyin bulunduğu statü sınırları içinde neyi yapabileceği veya neyi yapamayacağı şeklindeki belirlenmiş davranışlarının toplamıdır. Bireyin bir sosyal grup içinde hakları ve yükümlülükleri belirlendiğinde, onun aynı zamanda rolü de belirlenmiş olmaktadır (4).

Rol, sosyolojide çok sık kullanılan terimlerden biridir. Bir grup veya sosyal durum içinde yer alan belli bir statü tarafından ifade edilen spesifik haklar ve görevlerin sebep olduğu davranış biçimleri olarak anlatılabilir. Sosyal hayatta her bir statüye ait bir dizi davranış beklentileri vardır. Bu beklentiler, hem o rolü üstlenen şahıs hem de toplum için aynıdır (5).

Rol stresi; çatışmalar, belirsizlikler ve fazla rol yüklemenin bir sonucu olarak odak kişi için sorgulaması ve karşılaşması olası tüm istek ve beklentilerin tahmin edilememesinden kaynaklanmaktadır. Rol stresi, temelde 2 bölüm içerir: rol çatışması ve rol belirsizliği (2). Daha sonra rol çatışması içinden farklı bir kavram olarak 'fazla rol yüklemesi' tanınmıştır. Rol stresini içeren bu üçlü yapı aşağıda tanımlanmıştır (bkz. şekil 1).

Şekil 1: Rol stresinin elemanları (2).

1.1.1.1.ROL ÇATIŞMASI

Fisher (2001)'in belirttiğine göre (6) rol çatışması; bir çalışanın iş yerinde birbirinin zıddı olan talep ve beklentilerle karşılaşması durumunda ortaya çıkmaktadır.

Esatoğlu'nun belirttiğine göre (7) Katz ve Kahn (1977), rol çatışmasını; “aynı anda iki veya daha çok rol gönderiminden birisine uymanın, diğerine uymayı güçleştirecek biçimde ortaya çıkması” olarak tanımlamaktadır.

Kılınç (1991) ise rol çatışmasını, “aynı anda iki ya da daha fazla rolü yerine getirme durumunda kalan bir rol yükümlüsünün, rol gereklerinden birisine, diğerini güçleştirecek şekilde daha fazla uyması” olarak ifade etmektedir. Kılınç'a göre (1985) rol çatışmasının beş nedeni vardır (7):

- 1- Rolü gönderen kişinin; odak kişiden, çelişen ve uyumsuz beklentiler talep etmesi,
- 2- Birden fazla rol göndericinin taleplerinin çakışması ,
- 3- Rol yükümlüsünün yerine getirmesi gereken rollerden birini tercih edememesi,
- 4- Bireye kaldırabileceğinden fazla rolün yüklenmesi.
- 5- Yukarıda belirtilen rol çatışmaları başkalarının beklentileriyle ilgili iken, kişi – rol çatışması olarak nitelenen bireyin rolü ile uyumsuzluğu da rol çatışmasının nedenlerindedir.

1.1.1.2.FAZLA ROL YÜKLEME

Fazla rol yüklemenin, ilk olarak rol çatışmasının bir alt boyutu olduğu düşünülmüştür (2). Örtqvist (8) eserinde, rol belirsizliği ve rol çatışmasıyla birlikte farklı ve ayrı bir yan olan fazla rol yüklemenin rol stresinin daha farklı bir yapısını meydana getirdiğini ortaya çıkarmıştır. Başlangıçta fazla rol yükleme, yasal, uygun ve açık olsa bile kişinin enerji ve zamanını alacağından kişiden beklenen rol performansının düşmesine neden olacaktır (8).

1.1.1.3.ROL BELİRSİZLİĞİ

Rol belirsizliği, belirli bir rolle ilgili olarak net bilgi eksikliğine işaret eder (2).

Kahn ve ark. (2) rol belirsizliğini, birinin konumuyla ilişkilendirilmiş tutarlı bilgiye ilişkin beklentilerin açık olmayışı olarak tanımlamışlardır.

Rol belirsizliği yine Kahn ve ark. (2) tarafından; “odak kişi için, rolle ilgili istekleri, beklentileri yerine getirme ve bunlara tepki gösterme, zor ya da imkansız olan beklentileri istemede net olmama, belirsizlik veya karmaşıklığın derecesi” olarak tanımlanmıştır.

Rolün açıkça tanımlanmadığı veya üstlenilen rolün yeterince bilinmediği durumlarda rol belirsizliği görülür (4).

Örtqvist (8)’in belirttiğine göre Rizzo ve ark. (1970) rol belirsizliğinin iki şekli olduğunu; bunlardan birincisinin rolün netliği, diğerinin ise rolün gerektirdiği davranışların netliği olduğunu vurgulamışlardır.

Kişi, rol performansı ve rol davranışındaki gereksinimler ve beklentiler hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığında rol belirsizliği ortaya çıkmaktadır (2). Yani belirsizlikler, kişiye atfedilen sorumlulukları, istekleri, görevleri ve rolü nasıl yapacağı ve davranacağı hakkındaki beklentilerin açık olmayışını içermektedir.

Beklenen rolü yerine getirmeyen veya eksik yerine getiren kişiye rehberlik edilirken ve onu değerlendirirken o kişi var olan beklenti ve istekler hakkında bilgilendirilmelidir. Sawyer (1992)’in saptamasına göre (8) bir kişi, bir rolü nasıl yerine getireceğini bilirse o kişi yaşadığı rol belirsizliğinden nasıl kurtulacağını da bilmektedir.

Beauchamp (9)’a göre bireyler rol sorumlulukları hakkında yeterli bilgiye sahip değillerse başarılı performans için gerekli bilgilerden yoksun kalabilirler ve rolleriyle ilgili yetenekleri azalabilir.

Eys ve ark. (10)'nın yaptığı bir araştırmaya göre yüksek rol belirsizliği, psikososyal bilişler ve duyuşsal durumlar üzerinde olumsuz etki yapabileceği gibi bir sporcunun takım üyesi olarak takımda kalmaya niyetlenmesini diğer bir deyişle sporcu katılımını da olumsuz etkileme potansiyeline sahiptir.

Kahn ve ark. rol belirsizliğinin tatminsizlik duygusuna yol açabileceğini ileri sürmüştür. Beauchamp ve ark. (11) rol belirsizliği ve rol doyumunu arasında olumlu bir ilişki olduğunu bulmuşlardır.

Eys ve ark. (12) rol belirsizliğinin sezon boyunca değişebilen geçici bir algı olduğunu öne sürmüştür.

Carron (13)'ün belirttiğine göre Bray (1998), takım üyelerinin hücum ve savunma oyunlarıyla ilişkili öncelikli görev bağlantılı resmi rolleri üzerine odaklanmıştır ve bir takım içinde iki çeşit rol olabileceğini ileri sürmüştür. Bunlar: Gayri resmi roller ve resmi rollerdir.

Gayri resmi roller, grup içindeki kişiler arası etkileşim süreci ile gelişir ve sosyal düzenleyici, motive edici ya da önderlik edici gibi roller içerir (13).

Resmi roller, bir takım koçunun koyduğu özel hücum ve savunma sistemlerince belirlenen özel görevle ilişkili davranışları kapsayan spor takımlarındaki grup üyelerince doğrudan belirlenir (13).

Takım sporlarında hücum ve savunma pozisyonları her üyenin takım oyununda yapması gereken kesin ve belirgin roller oluşturur. Örneğin bir orta saha futbol oyuncusunun orta sahadaki tehlike noktalarını fark etme ve ona göre davranmayı gerektiren savunma rolü kadar, topu almayı ve ileridekine etkili şekilde aktarmayı içeren hücum rolü de olabilir. Bu durumda sporcu hücumda yerine getirmesi beklenen rolüyle ilişkili olarak rol belirsizliği yaşayabilir.

Carron, Bray ve Eys (14); Kahn ve arkadaşları tarafından oluşturulan kuramdan yola çıkarak spor takımlarındaki rol belirsizliğine ilişkin bir örnek geliştirmiştir. Bu kavramsal örnek spor takımlarındaki rol belirsizliğinde ölçüt olarak sporcuların hücum ve savunma rol sorumluluklarıyla ilgili 4 çeşit belirsizliği esas alır. Bu rol belirsizliği ölçütleri (11) şunlardır:

- a) Bireyin sorumluluk alanı
- b) Bireyin rol performansıyla ilgili davranışları
- c) Bireyin rol performansını değerlendirme kriterleri

d) Bireyin sorumluluklari yerine getirmemesinin sonuçları
Beauchamp ve ark. (11, 12) çok boyutlu rol belirsizliğinin şunlarla ilgili olduğunu düşünmüştür:

- a) Kahl ve arkadaşlarının rol bölümü modelinde tahmin edildiği gibi rol performansı
  - b) Çok boyutlu kaygı kuramında yorumlanan yarışma durumluk kaygısı
  - c) Sosyal bilişsel kuramda tahmin edildiği gibi rol etkisi
- Aşağıdaki bölümde bu kuramlar açıklanmıştır.

1.1.2.ROL BELİRSİZLİĞİ İLE İLGİLİ KURAMLAR

1.1.2.1.Rol Bölüm (Episode) Kuramı

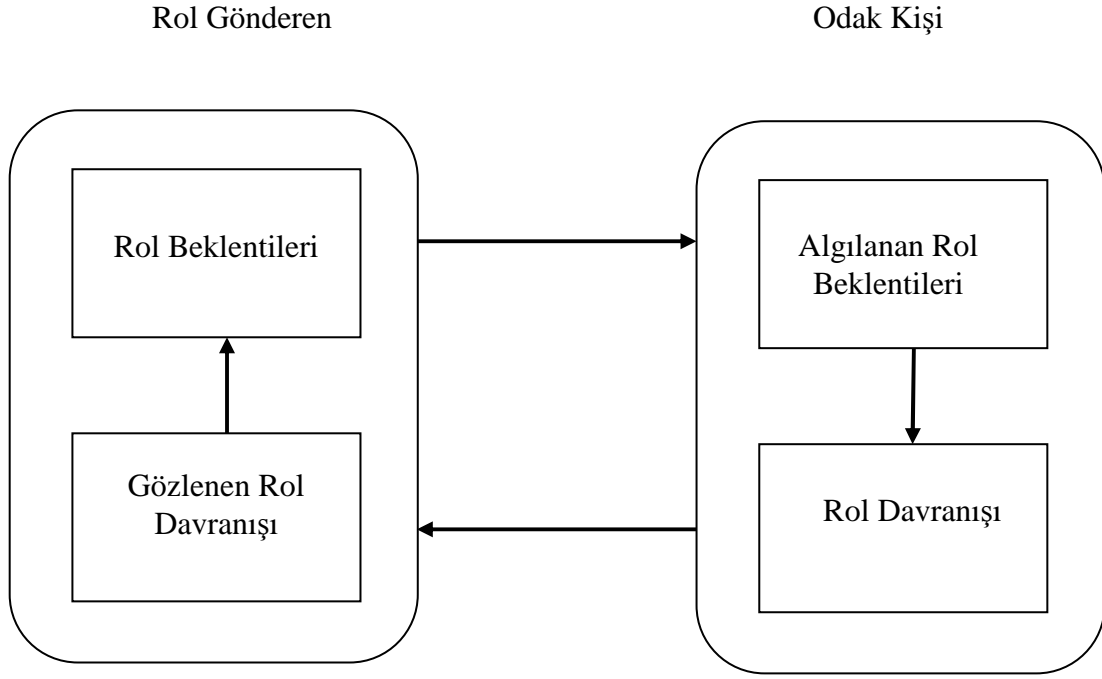
Bu kuram, bir rol grubu içindeki rol beklentilerinin nasıl rol davranışına dönüştüğünü açıklar ve bir roldeki insanın davranışlarıyla ilgilenen veya onu etkileyen bir grup bireyin rol beklentilerinden kaynaklanır. Bu rol beklentileri, bir roldeki kişi için hangi davranışların uygun olduğunu belirleyen bir rol grubunun üyeleri tarafından takınılan tavır ve inançları içerir.

Rol gönderme, bir rol grubunun üyeleri tarafından yapılan rol beklentileri iletişimidir.

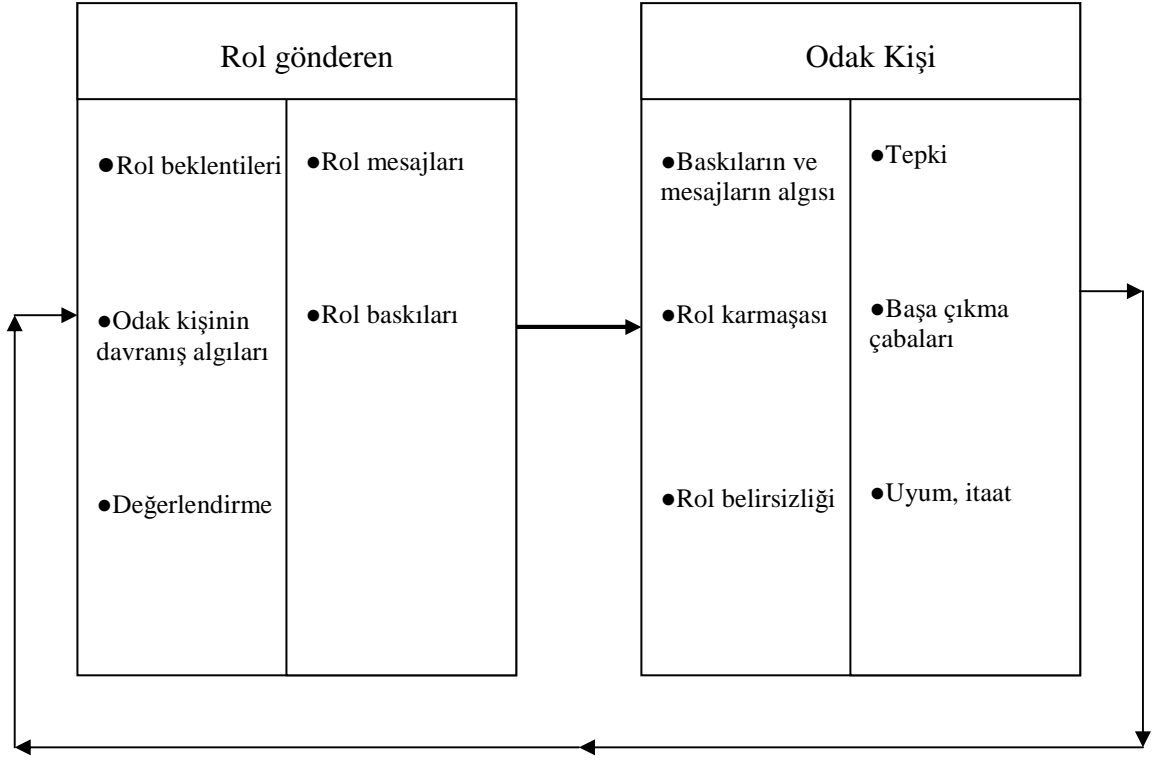
Rol alma, rol grubunun üyeleri tarafından gönderilen beklentilerin rolü yapacak kişi tarafından alındığını ifade eder.

Sonuç olarak, algılanan rolle ilgili algılar ve bilişler rolü üstlenen kişinin rolüne fayda sağlayacak şekilde onun rol davranışını etkiler.

Rolü yerine getirecek kişi, rolün gerektirdiği beklentiler hakkındaki algıları bağlamında rollerini daha çok veya daha az yerine getirebilir, bu da rol beklentileri döngüsünün oluşmasına sebep olur.

Şekil 2: Rol Bölüm (Episode) Kuramı-1 (15).

Şekil 3: Rol Bölüm (Episode) Kuramı-2 (2).

Yöneticinin rolü; değerlendirme, ödüllendirme, düzeltme, disipline etme gibi tekrarlanan ve çalışanın çalışmalarını kontrol etmekle tanımlanmıştır. Çalışanların, yöneticilere karşı saygılı ve sorumluluk sahibi olarak davranmaları beklenir. Genel olarak bir rolden bahsedilirken şartlara ve ortama bağlı daha özel rollerden de bahsedebiliriz. Bundan dolayı bir rol tanımlanırken genel ile özel arasındaki denge de dikkate alınmalıdır.

Rol bölümü modelinde Kahn ve ark. (2) katılımcılar rolleri içinde ne yapmaları beklendiğini bilmiyorlarsa (rol belirsizliği), rolleriyle ilgili uygunsuz davranabilecekler ve bu da tatminsizlik ve işe yaramadıkları hissine kapılmalarına sebep olabilecektir düşüncesini savunmuşlardır. Bu kuramla tutarlı olarak Beauchamp ve ark. (11), sporcuların sorumlulukları konusunda net olunmadığında rol performanslarının düştüğünü ve rollerine uygun davranmakta zorlandıklarını bulmuşlardır. Kişilerin rol belirsizliği yaşamalarında rol göndericinin yani antrenör ya da takım liderinin etkisi büyüktür. Eys ve ark. (12) yaptıkları bir araştırmada sporcuların kendi rol belirsizliklerini netleştirmede takım liderini sorumlu tuttuklarını vurgulamışlardır.

Başka bir araştırmada da rol belirsizliğinin çevreden etkilendiği, koçlar ya da liderin rol belirsizliğini etkilediği öne sürülmüştür (12).

Rol Bölüm Kuramı işle ilgili gerilim yüksek seviyelerde olduğunda, yüksek iş memnuniyetsizliğinde, düşük performansta rol belirsizliği ve rol çatışmalarıyla bağlantılıdır (16).

Schein (16)'in belirttiğine göre; Kahn, “gruplar” yerine sosyologların deyimiyle “rol kümesi”nin göz önüne alınmasını önermektedir. Bir örgütteki pozisyonları “mevkiler” olarak ve bir mevki işgal eden herhangi bir kişiden beklenen davranışları onun “rol”ü olarak düşünürsek şu soru sorulabilir: “Faaliyet halindeki örgütte, incelenmekte olan mevkiye diğer hangi mevkiler bağlanmıştır?” ya da, rol kavramına göre ifade edilirse şu soru sorulabilir: “Bir örgütsel rolü yerine getiren odak kişi, rolünü yaparken daha başka kiminle bağlantılı ya da ilişkilidir?”. Rolle ilgili ilişkileri bulunan insan kümesi; üstler, astlar, eşitler ve dışarıdakiler onun “rol kümesi”ni meydana getirir. Tüm örgüt, bir kısmı örgüt sınırlarını aşan, geçişmeli ve birbirine kenetlenmiş rol kümelerinden oluşan bir bütün olarak düşünülebilir (16).

Şu halde, bir örgütün üyelerinin davranışları ya rol çatışması ya da rol belirsizliği kavramlarına göre incelenebilir.

Rol çatışması; rol kümesinin muhtelif üyelerinin odak kişiden farklı şeyler beklemesidir (16).

Rol belirsizliği ise; rol kümesinin üyelerinin odak kişiye, rolünü yapmak için ihtiyaç duyduğu bilgileri, ya bu bilgilere sahip olmamaları ya da vermek istememeleri nedeniyle oluşur (16).

Öyleyse rol kümesinin üyelerinin ne tür beklentileri bulunduğu, odak kişiyi nasıl etkilemeye çalıştıkları, odak kişinin onların beklentilerini ve etkileme girişimlerini algılama tarzı, bunlara karşı duyguları ve tepkileri, doğabilecek duyguları ve gerilimleri gidermek için yaptığı girişimler bütün bunlar örgütsel etmenlere (rütbe, iş tipi, ödül sistemi, vs.), odak kişinin ya da rol göndericilerin kişilik etmenlerine ve rol göndericilerle odak kişi arasındaki ilişkinin mahiyetini belirleyen kişilerarası etmenlere (güvenme derecesi, görelilik, bağımlılık vs) bağlanabilir.

Schein (16)'in belirttiğine göre; Kahn ve ark. yapmış oldukları incelemelerde, rol kümesinde bazıları grup içinde, bazılarıysa dışında bulunan üyelerin bulunması halinde rol çatışmasının daha büyük olacağını göstermektedirler. Odak kişinin grup

içindeki mevkisi yükseldikçe de rol çatışması ve belirsizliği artma eğilimi göstermektedir. Rol çatışması ve belirsizliğinin bir sonucu olarak gerilim altında bulunan kişinin bunlara karşı savunma amacıyla gösterdiği tepkiler, çok kez gerilimi azaltmakta, fakat bundan içinde bulunduğu grup zarar görmektedir. Örneğin grup içinde bir çatışmanın bulunduğu düşüncesinde olan kişinin, kendi rol kümesinin iletlediği bazı meşru beklentileri bilmezlikten gelerek ya da reddederek bir çözüm bulmaya çalışması, işin bir kısmının yapılmaması sonucunu verecektir (16).

Kahn'a göre, kişinin mevkisi, o mevkinin kurum içindeki yeri, rol beklentileri, bu beklentilerin algılanması, algılanan çatışmaya karşı savunma biçimleri ve rolün yapılmasındaki etkililik gibi örgütsel değişkenler büyük ölçüde birbirine bağımlıdır (16).

1.1.2.2. Çok Boyutlu Kaygı Kuramı

Çok boyutlu kaygı kuramı, kaygı tepkisinde en az iki bileşenin olduğunu belirtmektedir. Bu iki bileşen, başarısızlık hakkında korkuya ilişkin bilişsel ve fizyolojik tepkilerin algılanmasını yansıtan bileşenlerdir (17). Bu bileşenler; bilişsel durumluk kaygı ve somatik durumluk kaygıdır. Bu durumluk kaygı bileşenlerinin performansı farklı şekilde etkilediği düşünülür. Yani, psikolojik uyarılma (somatik durumluk kaygı) ve endişe (bilişsel durumluk kaygı) oyuncuları farklı şekilde etkiler. Örneğin; kalp atışlarının hızlanması (somatik) ve olumsuz düşüncelerin tekrarlanması (bilişsel) kişiyi farklı şekilde etkileyebilir (18).

Çok Boyutlu Kaygı Kuramı, bilişsel durumluk kaygının (endişe) performansla olumsuz ilişkili olduğunu öngörmektedir. Yani, bilişsel durumluk kaygının artması performansın azalmasına yol açmaktadır (18).

Çok boyutlu kaygı kuramı, uygulamalara rehberlik etmesine ve performansla ilgili tahminlerde bulunmasına rağmen çok az destek görmüştür (18).

1.1.2.3.Sosyal Bilişsel Kuram

Sosyal Bilişsel Kuram, bireylerin sahip olduğu beceriler veya yeterlikleri vurgular. Özellikle, bilişsel yeterlikler ve becerilerle yani problemi çözme ve yaşam problemiyle başa çıkma için kişinin yeteneğiyle ilgilidir. Sosyal Bilişsel Kuram, bir kişinin özelliklerini vurgulamaktan çok kişinin belirtilen yeterliklerini vurgular. Bu

yeterlikler, onlar için çözüm üretmede hem yaşam problemiyle ilgili düşünce yollarını hem de davranışsal becerileri içerir. Bu kurama göre bir kişinin bir alanda yeterli olması o kişinin başka bir alanda da yeterli olduğu anlamına gelmez. Akademik alandaki kişi yeterliği, sosyal veya iş alanında yeterli olabilir veya olmayabilir.

1.1.2.3.1. Öz Yeterlik (Self-Efficacy) Kuramı

Yeterlik, bir şeyi başarılı, etkili ve yeterli olarak yapmak için gereken yetenek olarak tanımlanır.

Birey, çevreyi ve kendini gözlemleyerek, hem kendisi hem de çevresinin sosyal ve fiziki yönüyle ilgili bilgi alır. Böylece çevre ile baş etmede aktif olarak kullanacağı becerileri, kavramları, problem çözme stratejilerini geliştirir. Yani yeterlikler, bireyin çevre ile etkileşiminde kullandığı araçlardır. Kişinin gerçek yaşamda davranışta bulunmasına ve kendi yeterlik kapasitesine ait beklentisi, benliğe ilişkin yeterlik olmaktadır. Kişisel yeterlik, aynı zamanda bireyin bir eylemi yürütme kapasitesinde olmasıdır. Kişinin kendini belirli bir eylemi yapabilir olarak görmesine algılanan kişisel yeterlik denir (19).

Bandura (19) insanların, yaşamları boyunca edindikleri deneyimlere dayalı olarak, kendi baş etme yeteneklerine ilişkin özel inançlar geliştirdiklerini ve sahip oldukları öz-yeterlik inançları büyüdükçe davranış değişikliğinin de arttığını belirtmiştir. Böylelikle, bir davranışın başarı ile yapılmasında, kişinin sahip olduğu yeterlik inancının, o davranışın yapılmasını etkilediği ve yönlendirdiği söylenebilir.

Öz Yeterlik Kuramı, kendilerini etkili değerlendiren kişilerin hareketlerinin olası sonuçlarını daha iyi görüp, etkilerini anlayabildiklerini ve bu durumun da yeterlik hissini arttıracığını öne sürer (20).

Öz-Yeterlik inancı, “bireyin belli bir performansı göstermek için gerekli etkinliği organize edip, başarılı olarak yapma kapasitesine duyduğu inanç” olarak ifade edilmektedir (22). Bandura (22)’ya göre öz-yeterlik inancı, yeteneklerimiz üzerindeki inanca dayanır ve belirli amaçlara ulaşmak için belirli bir davranışı organize etmek ve onu gerçekleştirmek için gereklidir. Öz-Yeterlik inancı, birbiri ile etkileşim halinde olan başlıca dört bilgi kaynağına dayandırılmaktadır. Bunlar:

a. Performans Başarıları (Yapılan İşler ve Erişilen Hedefler): Bireyin giriştiği işlerde gösterdiği başarı onun daha sonra benzer işlerde başarılı olacağını

göstergesidir. Dolayısıyla yaşanan başarı ödül etkisi yapmakta ve bireyi gelecekte de benzer davranışlara güdülemektedir.

b. Dolaylı Yaşantılar (Başkalarının Deneyimleri): Pek çok beklenti diğer kişilerin deneyimlerinden kaynaklanır. Başka kişilerin başarılarını gözlemek, kişinin başarılı olabileceği beklentisine girmesini sağlayabilir.

c. Sözel İkna: Bir davranışın başarıyla yapılabileceğine ilişkin teşvik ve öğütlerle bireyin cesaretlendirilmesi, öz-yeterlik beklentilerinin değişmesine neden olabilir.

d. Duygusal Durum: Bireyin davranışta bulunacağı sırada bedensel ve duygusal olarak iyi durumda olması girişimde bulunma olasılığını artırır.

Araştırmalarda, insanların davranışı gerçekleştirmeden önce, Öz-Yeterlik düzeylerine bağlı olarak, davranışla ilgili iyimser ya da kötümser düşüncelere sahip oldukları; bunun da davranışa hazırlanmalarını etkilediği belirtilmektedir. Ayrıca, Öz-Yeterliği yüksek insanların davranış yapıldıktan sonra Öz-Yeterliği düşük insanlara oranla daha fazla çaba gösterdiği ve bu çabalarını uzun süre sürdürdükleri bildirilmektedir. Buna bağlı olarak, Öz-Yeterliği yüksek olan kişilerin engellerle karşılaştıklarında daha hızlı toparlanabildikleri ve hedeflerine bağlılıklarını sürdürdükleri belirtilmekte ve Öz-Yeterliğin yüksek olmasının aynı zamanda insanların zorlayıcı ortamlar seçmesine, çevrelerini araştırmasına ya da yeni çevreler yaratmasına olanak verdiği de söylenmektedir (21).

Öz yeterlik inancı kavramı, bireylerin olası durumlarla başa çıkabilmek için gerekli olan eylemleri ne kadar iyi yapabileceklerine ilişkin bireysel yargılarıyla da ilgilidir (21).

Yeterlik inançlarında, Öz Yeterlik ve sonuç beklentisi olarak iki güdüleyici faktör söz konusudur. Öz yeterlik, bir işi ve görevi etkileyen bireysel yeterliklerle ilgili inançlar; sonuç beklentisi ise, eylemlerin belirli sonuçlar doğuracağı ile ilgili inançlardır.

Öz yeterlik inançlarını belirleyen dört temel kaynağın olduğunu belirten Bandura, bunlardan en etkili olanının bireylerin doğrudan *kendi deneyimlerinden* kazandığı bilgiler olduğunu; diğer kaynakların ise bireylerin başarılı veya başarısız uygulamalarına ilişkin gözlemleri, toplum etkisinin başarabilmeye ilişkin etkisi ve başarıda psikolojik durum olduğunu vurgular.

Bandura (1982)'nin saptamasına göre (22) öz yeterlik inancı, özellikle duygusal yoğunluk üzerinde etkili olup, sosyal şartlarda ve sosyal değişikliklerde düzenleyici; başarıyı, etkinliği, ve kariyeri teşvik edici bir rol oynar.

Schunk (1990)'ın saptamasına göre (22) yeterlik inancı, insan davranışlarının en önemli yordayıcısıdır. Bireyler bir görevi gerçekleştirmek için gerekli yeteneğin ve denetim gücünün kendilerinde bulunduğu inanırlarsa, bu görevi seçmek için daha istekli olur, bu konudaki kararlılıklarını dile getirir; gereken davranışları sergilerler.

Akbulut (22)'un belirttiğine göre Pajares ve ark. kendi öğrenme kapasite ve yeteneklerine dair şüphe duyan kişilere kıyasla, bir beceriyi kazanma ya da bir konuyu öğrenmede yüksek düzeyde öz yeterlik inancına sahip olan kişilerin daha kolay uyum sağladığını, daha sıkı çalıştığını, daha zorlayıcı öğrenme deneyimleri aradığını, zorluklarla karşılaştıklarında daha çok dayanıklılık ve başarı sergilediklerini vurgulamaktadırlar.

Schunk (1990)'ın saptamasına göre (22) bir hedefe ulaşma tatmini, öz yeterlik inancını artırır ve kişi kendisine daha zorlayıcı hedefler belirler. Bu süreç, bireyin kazanımlarını daha da artırır. Sharp (2002)' göre (22) öz yeterlik inancının, insan motivasyonunun, refahının ve kişisel başarılarının temelini oluşturur. Çünkü insan, eylemlerinin istediği sonuçları doğuracağına inanmazsa hayattaki güçlüklerle karşı durabilme ve tepki göstermede isteksiz olur.

Öz yeterlik inancı, insanların düşünce biçimlerini ve duygusal tepkilerini de etkilemektedir. Yüksek düzeyde öz yeterliğe sahip bireyler, zorluk düzeyi yüksek olan çalışmalarla karşı karşıya kaldıklarında daha rahat ve verimli olabilirler. Düşük öz yeterlik inancına sahip kişiler ise yapacakları çalışmaların gerçekte olduğundan daha da zor olduğuna inanırlar. Bu tip bir düşünce; kaygıyı ve stresi artırırken; kişinin bir sorunu en iyi şekilde çözebilmesi için gereken bakış açısını daraltır. Bu nedenle öz yeterlik inancı, bireylerin başarı düzeylerini çok güçlü bir şekilde etkilemektedir (22). Öz-yeterlik düzeyi düşük olan bir bireyin başarı düzeyinin yüksek olması

beklenilmemeli iken, aynı şekilde öz-yeterlik düzeyi yüksek olan bir bireyin de başarı düzeyinin düşük olacağı düşünülmemelidir (23).

1.1.2.3.1.1. Öz Yeterlik ve Performans İlişkisi

Öz yeterlik inançları, kişinin güdülenmesini sağlayan süreçlerde göze çarpıcı bir etkiye sahiptir. Öz Yeterliğin neden olduğu etkiler şöyle tanımlanabilir:

Seçme : Yeterli benlik inançları, bireylerin hedef seçimini etkiler (yüksek yeterli benlik inançlı bireyler, düşük yeterli benlik inançlı bireylerden daha zor ve mücadele gerektiren hedefleri seçer).

Çaba, İsrar, Performans: Yüksek yeterli benlik inançlı bireyler düşük yeterli benlik inançlı bireylerden daha büyük çaba, ısrar ve daha iyi performans gösterirler.

Duygu: Yüksek yeterli benlik inançlı bireyler; görevlere, düşük yeterli benlik inançlı bireylerden daha iyi duygularla yaklaşır. (daha az kaygı ve depresyon)

Başa Çıkma: Yüksek yeterli benlik inançlı bireyler düşük yeterli benlik inançlı bireylerden stres ve hayal kırıklığıyla başa çıkabilmede daha iyidir.

Bandura (20), motivasyon ve performans üzerinde yeterli benliğin etkileriyle ilgili şunları özetler: “Kendine güven, başarı sağlamak için zorunlu değildir; fakat kendine güvensizlik kesin olarak başarısızlık meydana getirir”.

1.1.2.3.1.2. Öz Yeterlik ve Rol Belirsizliği İlişkisi

Beauchamp (3)'ün eserinde belirttiğine göre, rol belirsizliği ve görev performansı arasındaki olumsuz ilişki çeşitli çalışmalarda gözlenmiş olmasına rağmen (Fisher & Gitelson,1983; Jackson & Schuler,1985), rol belirsizliğinin performansı etkileyebileceği olası işleyişler belirlenmemiştir. Öz yeterlik kuramı rol belirsizliği ve performans arasındaki olumsuz etkileşimi açıklayabilecek bir yapı içerir. Bir araştırmada rol belirsizliğinin rol yeterliğini olumsuz yönde etkilediği bulunmuştur (3).

Öz yeterlilik kuramına göre, bilişlerin davranışa çevrildiği işleyiş, bağlamsal bir eşleştirme süreci içerir. Beauchamp (3)'a göre, Bandura (1997) bilişsel betimlemelerin ustalık hareketine rehber olarak ve davranışsal ustalıkta ki düzeltici ayarlar yapmada ara standartlar olarak hizmet ettiğini açıkça belirtmiştir. Bununla birlikte bu davranışsal döngü halkası bozulduğunda, bireyin kişisel etkililiği olumsuz bir şekilde etkilenebilir. Örneğin bir sporcu öncelikle rol görevlerinin ne olduğunu net bir şekilde anlamakta

hataya düşerse, davranışı yönlendiren bilişsel tanımlamaların doğruluğundan emin olmayacaktır ve yeteneklerini azımsayabilecektir. Bundan dolayı, bir kişi rolüyle ilgili net bilgi eksikliği algılasa, bu davranışlarla ilgili kişisel etkililiği de muhtemelen kuramda öngörüldüğü üzere azalan çaba, ısrar ve performans bozukluğuna götüren bir sıkıntıya dönüşür (3). Yukarıdaki sebeplerle rol belirsizliğinin rolle ilgili görevleri yürütmede kişisel etkililiğe olumsuz etkisinin olduğu varsayılmıştır (3).

2. GRUP VE SPORDA GRUP KAVRAMI

2.1.SOSYAL GRUPLAR VE TANIMLARI

Grup, sosyal yaşamın vazgeçilmez bir parçasıdır. Toplum içinde yaşayan her kişi, en küçük grup olan aile biriminden başlayarak, değişik sosyal, ekonomik, dinsel ve mesleksel gruplara üyedir (24).

Johnson ve Johnson (1987)'in saptamasına (25) göre grup, yüz yüze etkileşim içinde bulunan, grup içindeki üyelerin varlığından haberdar olan kendisini ve diğerlerini bu grubun üyesi olarak hisseden, ortak amaçların gerçekleştirilmesi için birbirini destekleyici yönde hareket eden, karşılıklı olarak birbirine bağımlı iki veya daha fazla bireyden oluşan birlikteliktir. Stodgill (1959)'in belirttiğine göre (25) grup, birbirleriyle etkileşim halinde olan bireylerin bir araya toplanmasıdır.

Belli amaç ve motiflere sahip, aralarında duygusal ve zihinsel ilişkiler olan, etkileşim halinde, değişik rol ve konumlara sahip, aynı türden birden fazla bireyin oluşturduğu topluluğa grup denir (26).

Grup, kendilerini aynı grubun üyeleri olarak algılayan, dolayısıyla grup içerisinde diğerleri ile aynı psikolojik anlamı ve önemi paylaşan, bu grup üyeliğinin özellik ve değerleri hakkında sosyal bir anlaşmayı bir ölçüde sağlayan bireyler topluluğudur (27).

Bir gruptaki anahtar sözcük üyeler arasındaki etkileşimdir. Grup üyelerinin hepsinin paylaştığı ortak hedefleri olmalıdır. Grup üyeleri arasında iletişim yollarının açık olması gerekir ve kişilerarası etkileşimin olduğu hissine ihtiyaç duyulur (28).

Gruplar yapı olarak 2'ye ayrılır. Formal gruplar ve informal gruplar.

Formal (Resmi) Gruplar: Formal gruplar açıkça saptanmış bir takım amaçları gerçekleştirmek için belirli görevleri yürütmek üzere meydana getirilmiş gruplardır. Kendileri dışında bir makam tarafından, belli fonksiyonları yerine getirmek üzere kurulmuşlardır. İkiye ayrılırlar; a) geçici biçimsel gruplar; belli bir görev verilmediği, grup içinde formal faaliyet olmadığında dağılan gruplardır. b) sürekli biçimsel gruplar ise, örgüte belli hizmetleri devamlı sağlamak üzere oluşan gruplardır (29).

Formal anlamda gruplaşma, işbirliği ihtiyacından doğmuştur. Böylece kişisel güçler (yetenekler, kaynaklar) ortak amaç ya da ihtiyaçlar için birleştirilmiş olur. Bu birliktelik bir anlamda, üretimde başarı ve verimlilik etkinliğidir.

Bu tür gruplaşmanın 3 temel ögesi vardır: Bunlar;

1- Gerçekleştirilecek ortak bir amacın olması,

2- Ortak amacı gerçekleştirmek doğrultusunda işbirliği yapmaya istekli, yeterli sayıda insanların bulunması,

3- Bireyler arası etkileşimin (iletişim) bulunması.

İnformal (Resmi Olmayan) Gruplar: Formal grup içindeki üyeler arası, kendiliğinden ilişkiler, informal gruplaşmaları oluşturur. İnformal grubun yapısal özelliği; amaçları, normları, rolleri ve statü yapılaşmalarıyla formal gruptan farklılaşan bir nitelik göstermesidir (29). Formal grup içindeki üyeler arası, kendiliğinden ilişkiler, informal gruplaşmaları oluşturur. Resmi olmayan (informal) gruplar, bireylerin formal grup yapılarında gideremedikleri psikolojik, sosyal, ekonomik ihtiyaçları karşılamak amacıyla ortaya çıkabilirler. Bu amaçla bazen, formal (resmi) gruplarda görevleri gereği bulunan üyelerden, ortak ilgi ve özelliklere (sosyal, kültürel, siyasal, duygusal, ekonomik) sahip olanlar, resmi olmayan grupları oluştururlar (30).

Yukarıdaki tanımlardan da görüldüğü üzere birçok “grup” açıklaması yapılabilir. Fakat gruptan söz edebilmemiz için grup üyeleri arasında bir etkileşimin olup olmadığına önem vermemiz gerekmektedir. Stadyumlarda “bir grup seyircinin çıkardığı olaylar” ifadesindeki “grup” ile bir deney üzerinde çalışan “bir grup bilim adamı” ifadesindeki “grup” aynı anlamı mı taşımaktadır? Önemli olan bu bir araya gelen kişilerin karşılıklı etkileşim içinde olup olmadıklarıdır (1).

Tiryaki (1)'nin belirttiğine göre Carron (1993), bir grubu herhangi bir nedenle bir araya toplanan kişilerden ayıran 10 özellik olduğunu ileri sürer. Bunlar:

1. Serbestçe (rahatça) konuşabilme.
2. Bir bütün olarak topluluğun iyiliği ile ilgilenmek.
3. Üyelerin birbirlerine yardımcı olduğu ile ilgili bir duygu.
4. Üyelerin birbirine yardım etmeye çalışması.
5. Kendi grubunu “biz”, diğer grupları “onlar” şeklinde sunma.
6. Grup etkinliklerine severek katılma.
7. Temelde bireysel başarılarla ilgilenmeme.
8. Gruptaki diğer üyelerin etkinlikleriyle ilgilenme.
9. Grubun diğer üyelerini rakip olarak görmeme.
10. Grupta sık sık bulunmazlık yapmama olarak belirtilmektedir.

2.1.1.Grup Oluşumundaki Evreler

Grup olabilmek belli bir süreç gerektirmektedir. Gruplar sosyal ve görev birlikteliğini geliştiren bazı evrelerden geçerler. Bu evreler;

Evre	Kişilerarası İlişkiler	Üye Davranışı
Oluşma	İlişkilerin keşfi Aşinalığın gelişmesi	Görevi başarmak için hedefi keşfetme metotları
Hazırlanma	Üyeler ve lider arasındaki anlaşmazlık	Direnış oluşturma
Şekillenme	Gruplaşma hissi Rollerin gelişimi	Görevin nasıl başarılacağına dair anlaşma
Uygulama	İlişkilerin ortak çalışmayı İstikrarlı hale getirmesi	Performansın önemi
Sonlanma	İlişkilerin azalması Bağlılığın azalması Üzülme	Görevi tamamlama

Şekil 4: Grup Gelişim Evreleri (31).

2.1.1.1.Oluşma Evresi

Bu evre bir anlamda tanışma evresi olarak da görülebilir. Grup üyeleri birbirlerini tanımaya çalışırlar. İlişkiler oluşmaya başlar. Evrenin sonlarına doğru üyeler arasında samimiyet gelişmeye başlar.

2.1.1.2.Hazırlanma Evresi

Bu evreye fırtına evresi de denilmektedir. Çünkü grup içindeki anlaşmazlıkların ve çatışmaların oluşabileceği evredir. Gruptaki rollerin belirlendiği zaman beklediği role ya da statüye sahip olamayan bireylerden kaynaklanan anlaşmazlıklar oluşabilir.

2.1.1.3.Şekillenme Evresi

Bu evre genelde hazırlanma evresi ile birlikte ele alınmaktadır. Tutarlı ilişkilerin oluşmaya başladığı evredir. Rollerin oluşumu ve gelişimiyle birlikte grup üyelerinin birbirlerinin zayıf ve kuvvetli yönleri hakkındaki bilgilerinin geliştiği ve grup üyeleri arasında bir ilişkinin oluşmaya başladığı evredir.

2.1.1.4.Uygulama Evresi

Bu evrede üyeler arasında meydana gelen çatışmalar ortadan kalkmıştır. Bunun yerine grup üyeleri arasında ortak çalışma ile performansa ulaşmanın önemi fark edilmiştir.

2.1.1.5.Sonlanma Evresi

Bu evre, ortak amaçlar için bir araya gelen grubun, görevini tamamladıktan sonra ilişkilerinin azaldığı ve grubun sonlandığı evredir (31).

2.1.2.Grup Kompozisyonu

Grup kompozisyonu o grubu oluşturan bireylerin kendilerini o gruba ait hissetmelerini sağlayan grubun kendine has kaynaklarını, yapısal özelliklerini yansıtan bir referans çerçevesidir. Literatürde grup kompozisyonu üzerinde araştırma yapan birçok araştırmacıya rastlanmaktadır. Aktaş (25) bu araştırmacıların bir bölümünün grup kompozisyonunu nedensel bir faktör olarak ele aldığını belirtmiştir. Bazı araştırmacıların da grup kompozisyonunu içerikle ilgili bir faktör ya da sonuç olarak değerlendirdiğini vurgulamış ve benzer şekilde bazı araştırmacıların grubun büyüklüğü üzerinde dururken diğerlerinin de grubun demografik özellikleri, yetenekleri, inançları gibi grubu oluşturan üyelerin kişilikleri üzerinde yoğunlaştıklarını belirtmiştir. (25).

Grup üyelerinin yeteneklerinin grup kompozisyonu üzerindeki etkisini araştıran bazı araştırmalara da rastlanmıştır (25). Aktaş (25)'in belirttiğine göre Tziner ve Eden (1985), tank taburundaki askerlerin yeteneklerinin grup verimliliği üzerindeki etkisini araştırmıştır. Araştırmada genel yetenek düzeyi yüksek bireylerden oluşan taburun daha verimli olduğu tespit edilmiştir. Buna karşın daha düşük yetenekleri olan askerlerin oluşturduğu taburun verimlilik ve başarı düzeyinin beklenenden de çok düşük olduğu bulunmuştur. Bu çerçevede bazı araştırmalarda başarılı bir grup oluşturmak için birbirleriyle anlaşabilecek bireyleri bir araya getirmenin ve seçmenin pragmatik bir tercih ve uygulama olacağı üzerinde de durulmaktadır.

2.1.3.Grubun Amaçları ve Görevleri (Group Goal and Group Task)

Her grup belirli bir amaç için kurulur ve faaliyetlerini bu amacı gerçekleştirecek şekilde düzenler. Grubun amacı (Group goal), kavram olarak grup üyelerinin

çoğunluğunun uzlaşmayı arzu ettikleri nihai sonuç biçiminde tanımlanabilir (25). Grubun bir temel amacı olabileceği gibi birden fazla amacı da olabilir. Grubun görevi (Group task) denildiğinde ise grubun amaçlarını gerçekleştirmek için yapmak zorunda olduğu şeyler ya da yan amaçlar kastedilmektedir. Grubun görevleri bir dizi karmaşık teşvik edici unsurları ve bunlarla ilgili yapılması gereken talimatları içerir. Grubun görevlerini içeren talimatlarda grup üyelerinin amaçlarıyla ilgili olarak neler yapmaları gerektiği ayrıntılı olarak belirlenir (25).

2.1.4. Grup ve Roller

Roller belirli bir bireyin grup içinde nasıl davranması gerektiğini belirleyen, grup üyelerinde ortaklaşa paylaşılan beklentilerdir. Grupta her pozisyon, bu pozisyonu işgal eden bireye ilişkin belirli davranış beklentileri oluşturur. Grupta bireyden beklenen rol ile bireyin gerçekleştirdiği rol arasında genellikle farklılık olduğu görülmektedir.

Kimi araştırmalar formal roller ve informal roller üzerine yapılmıştır. Bazı araştırmalar formal roller (takım kaptanı vs.) üzerinde çalışılmış, bazıları da informal roller (yeni üyelik vs.) üzerinde yapılmıştır. Aktaş (25)'in belirttiğine göre, Moreland ve Levine (1989), yeni üyelerin daha endişeli, pasif, bağımlı ve uzlaşmacı olduklarını bu nedenle de eski üyeler tarafından kolaylıkla kabul edildiklerini belirtmektedir.

Rolü üstlenen birey, bu rolü yerine getirebilmek için yeterli bilgi, yetenek ve motivasyona sahip olmayabilir. Bu durum kişinin rolünü verimli bir şekilde gerçekleştirmesine engel olur ve kişi bu rolü kendi kişiliğine ya da yeteneklerine uygun bulmayabilir. Bireyin role ilişkin yetersizliği kendi kişisel özelliklerinden kaynaklanabileceği gibi bazı durumlarda da grup üyeleri bireyi bu rolü gerçekleştirmek için yeterli görmeyebilir veya bu rolün o kişi tarafından gerçekleştirilmesine karşı çıkabilir. Çalışma gruplarındaki çatışma üzerinde yapılan araştırmalarda grup içindeki çatışmanın artmasının grubun verimliliğini olumsuz yönde etkilediği ifade edilmektedir. Grup içindeki rol çatışması bazen rollerle ilgili uygun değişiklikler yapıldığında çözüme ulaşabilir. Ancak bu tür rol değiştirme ve yenileme çeşitli faktörlere bağlıdır. Grupta herhangi bir rolü yerine getiren bireylerin rolleriyle ilgili kendine güvenmesi gerekir. Nicholson (1984)'ın saptamasına göre (25) diğer grup üyelerinin de bu rolün nasıl gerçekleştirildiği, ne düzeyde ve kim tarafından gerçekleştirilmesi gerektiği ve rolün

önemine ilişkin fikir birliği içinde olmaları gerekir. Spor takımlarında da bu konu en çok üzerinde durulan konulardandır.

Literatürde çok az çalışmada rollerin tüm grup üzerindeki etkisinin değerlendirildiği dikkat çekmesine rağmen, bazı çalışmalarda (Roger ve Reid, 1982) rol farklılıklarının gelişmiş grup performansı ile yakından ilişkili olduğu vurgulanmıştır (25).

2.1.5.Grupta Bütünleşme

Carron (32); bütünlüğü, “amaç ve hedeflerin sürdürülmesinde grubu bir arada tutan, eğilimlerde yansıtılan dinamik bir süreç” olarak tanımlamıştır.

Bütünleşme üzerine yapılmış çalışmaların çoğu askeri birlikler, spor takımları ve terapi grupları üzerinedir. Bu çalışmalarda grubun başarısının bütünleşme derecesi ile doğru orantılı olduğu vurgulanmaktadır.

Grup üyelerinin birlikte geçirdikleri “süre” uzadıkça grubun bütünleşme derecesi artmaktadır.

Stokes (1983)’ın saptamasına göre (25) grup üyeleri, grupta kendilerinin ödüllendirildiğini hissettiklerinde (her türlü destek, ilgi ve yakınlık ödül olabilir) grupla bütünleşme dereceleri artacaktır. Bu arada grup üyelerinin grup içi faaliyetlerden hoşlanmaları, grubun amaçlarını kendi amaçları ile paralel görmeleri de onların grup üyeliklerinin yararlı olacağını düşünmelerine yardımcı olur. Böylece grubun başarılı olması da grup üyeleri için ödül olarak değerlendirilebilir. Grup liderinin grup üyelerinin duygularını ve girişimlerini destekleyici tarzı ve grupta yarattığı sıcak ve hoşgörü ortamı da grup üyelerinin bu grubun amaçlarına hizmet etmek için grupta kalmalarını sağlayacaktır. Grup lideri ile olumlu özdeşim yapan grup üyelerinin kendilerini o grubun bir parçası olarak hissetmeleri daha kolaydır.

Görevin güçlüğü, bir işin tamamlanması için gereken çabanın miktarına işaret etmektedir. Genellikle zor görevler grup üyelerinin daha fazla zamanını alır ve gerçekleştirilmesi için daha çok çaba gereklidir. Grup üyelerinin gerçekleştirmek zorunda oldukları görevin güç olduğunu hissetmeleri veya algılamaları, olumsuz tepkilerin oranını azaltmakta, grubun bütünleşme olasılığını artırmaktadır (25).

Bütünleşmiş bir grupta grup üyelerinin o grupta kalma arzuları ve grup faaliyetlerine katılma istekleri bütünleşmemiş gruplara kıyasla daha yüksektir. Bu

gruptaki grup üyeleri, kendileri grupta kaldığı için grup dışından başka üyelerin de gruba katılması yönünde çaba sarf edebilir ve gruba karşı dışardan yönelen her türlü tehdit ve tehlikelere karşı koyabilirler (33).

Tüm bunlara ek olarak grup bütünlüğünün grubun performansı ve verimliliği üzerinde etkili olduğu birçok araştırmada vurgulanmıştır (34).

2.2.TAKIM BÜTÜNLÜĞÜ

Bütünlük teriminin kökü, Latin bir kelime olan *cohaesus*'tan geliyor, bu da bir şeye yapışmak veya dayanaşarak tek bir cephe oluşturmak anlamına geliyor (35).

Sporda, “takım kelimesinde ‘ben’ yoktur” ve “takım olarak kazandık” gibi ifadeler ortaktır (36).

Festinger ve ark. göre (37), Takım birlikteliği (team cohesion), daha geniş kapsamda “grup birlikteliği” ile özdeştir. Her ikisi de belli bir hedef için çalışan takım veya grubu bir arada tutan birliktelik veya yapışıklık, bağlılık olarak ifade edilmektedir.

Spor psikolojisinde, Carron, Brawley ve Widmeyer (35) bütünlüğü “grubun birliktelik olma eğilimlerini kendi araçsal hedeflerini gerçekleştirmek veya üyelerin etkili ihtiyaçlarından memnuniyetlerini yansıtan dinamik bir süreç” olarak tanımlamışlardır.

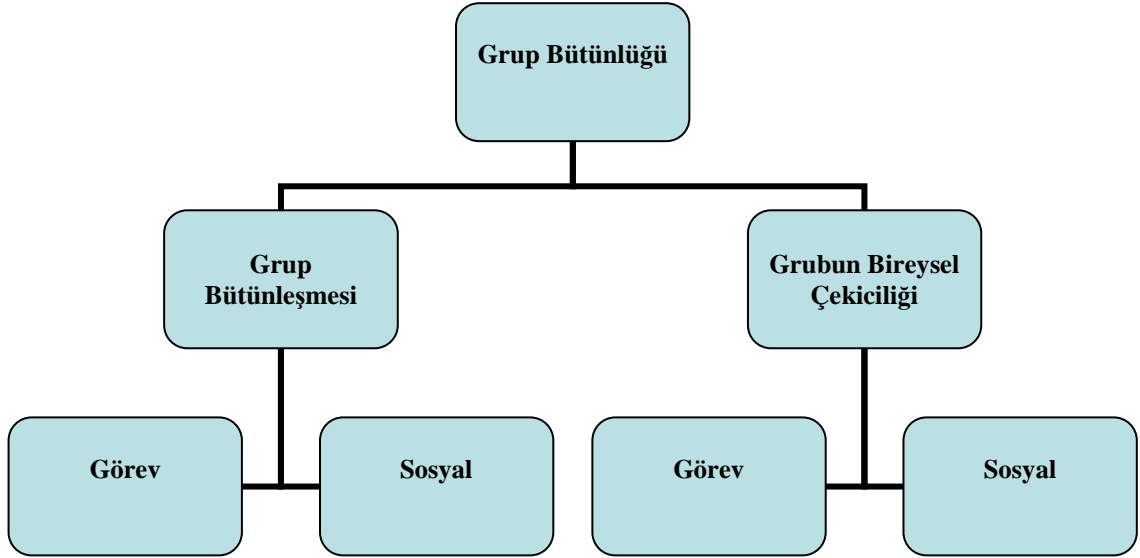
Bütünlük için Carron ve arkadaşları tarafından geliştirilen kavramsal model, bütünlüğün hem bireysel hem de grup açılarını gösterdiği ve bir grubun her bir üyesinin çok çeşitli inanışlarını ve algılarını yansıttığı temeline dayanır. Bu model, grup üyesinin her birinin gruba ilgili ve anlamlı sosyal dünyanın çok çeşitli açılarıyla ilgili bilgileri birleştirdiğini böylece de çok çeşitli algıların ve inanışların meydana çıkarıldığını ileri sürer. Bu grup yolundaki inanışlar/algılar ve grup üyeleri, grup amaçlarını gerçekleştirmek için birlikte olmayı sürdürürler ve üyelerin duygusal ihtiyaçları kavramsal model içerisinde iki geniş kategoride sınıflandırılabilir.

Birinci kategori *grup bütünlüğü*, bu grup üyelerinin bireysel olarak grubun bir bütün olarak tutulmasını sağlayan inanışlar ve algılarla ilgilidir.

İkinci kategori, *grubun bireysel çekiciliği*, bu da her grup üyesini başlangıçta çeken ve onu gruba cezbeden kişisel inanışlar ve algılarla ilgilidir. Bu kategorilerin her biri görev yönelimi ve sosyal yönelim gibi kategorilere bölünebilir. Bu nedenle, kavramsal

model, grubun veya takımın bütünlüğünü açıklayan dört boyut vardır. Bu dört boyut aşağıdaki gibidir:

1. Grup bütünlüğü-Görev (GB-G)
2. Grup bütünlüğü-Sosyal(GB-S)
3. Grubun bireysel çekiciliği-Görev yönelimi(GBÇ-G)
4. Grubun bireysel çekiciliği-Sosyal yönelim(GBÇ-S)

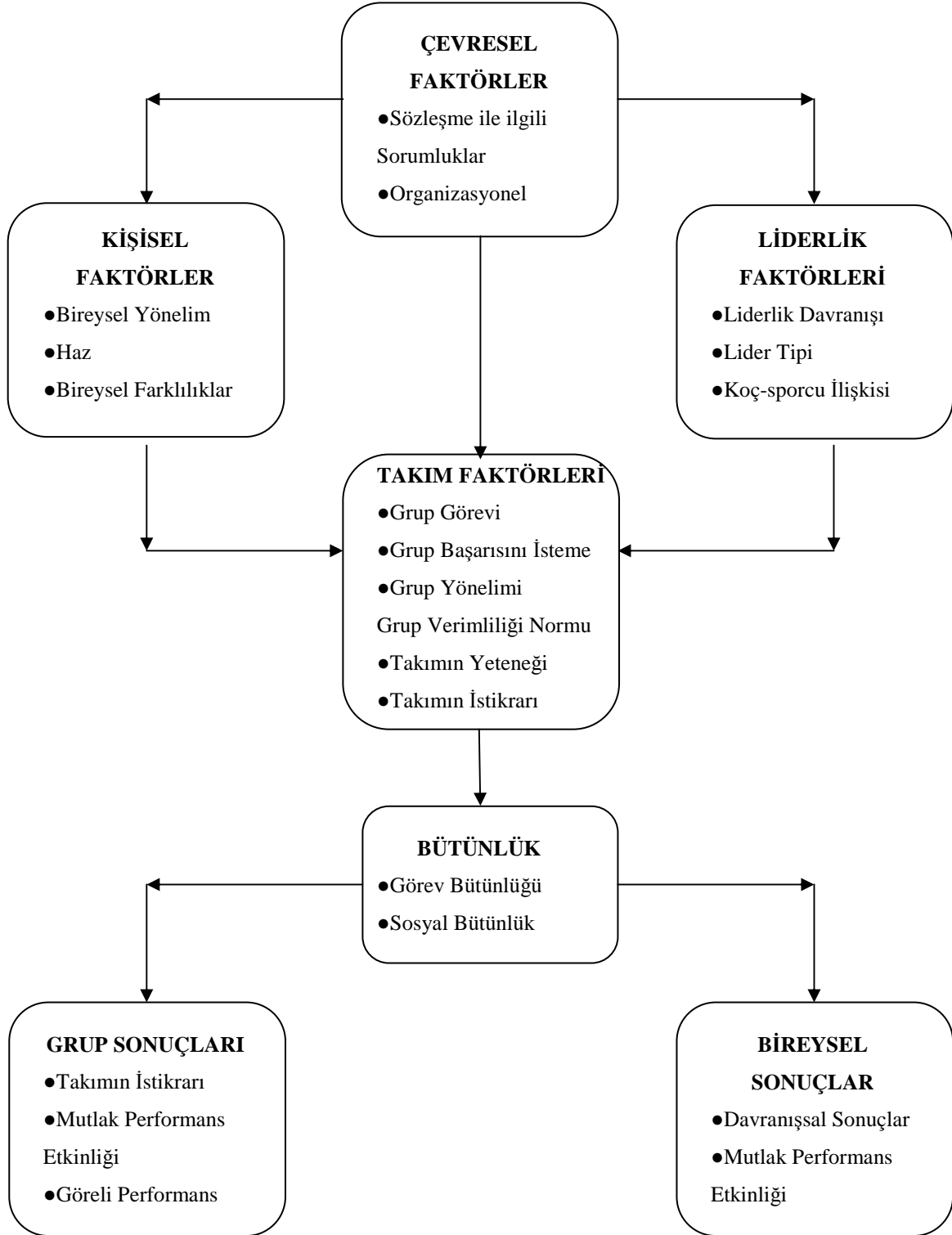
Şekil 5: Carron ve arkadaşlarının (1985) Grup Bütünlüğün Kavramsal Modeli (1).

Grup bütünlüğünün kavramsal modelinde grup üyeleri, gruplarının kendilerine ihtiyaç duydukları çeşitli görev ve sosyal şartlar sağladığını kabul etmekte ve buna inanmaktadırlar. Bu koşullara inanma ve bunları kabul etme sonucu, sporcuları kendi takımlarına çektiği düşünülmektedir (GBÇ-G ve GBÇ-S). Grubun amaçlarına ve hedeflerine ulaşmak için takımın birleşimi, inancı ve algıları kadar grup görevlerinde veya sosyal ilişkilerde sosyal açıdan destekleyici olan grup bütünlüğü (GB-G ve GB-S), sporcuların takımın bir üyesi olarak devam etmelerini sağlayan motive edici etkenlerdir. Hem davranışları gözlemleyen hem de üyelerin bireysel bakış açılarından ortaya çıkan bütünlüğün birkaç boyutu olduğu inancısını doğrulayan grup üyeleri, takımda olmaya devam etmek istediklerini pekiştirmekte ve buna katkı sağlamakta böylece grup bütünleşmektedir. Grup üyelerinin bütünlüğünün dört açısıyla ilgili algılarının güçlülüğünü tanımlayabilmeleri, bunların her birinin ölçülmesini olanaklı kılmaktadır.

2.2.1.Bütünlük İlişkileri

Carron ve arkadaşlarına göre (1985), Bütünlük ilişkileri tipik olarak 4 kategoriye ayrılmıştır.

- 1- Çevresel faktörler (normatif baskılar),
- 2- Kişisel faktörler (olumsuz sonuçların sorumluluğu),
- 3- Liderlik faktörleri (görevle ilgili davranışlar kişiyle ilgili davranışlardan farklıdır),
- 4- Takım faktörleri (statü uygunluğu).

Şekil 6: Carron'a göre spor takımlarında bütünlüğün kavramsal modeli (1).

1-Çevresel Faktörler: Çevresel faktörler, bir spor takımında sporcuların bir arada bulunmalarını sağlayan faktörlerdir. Bu faktörler o spor dalının organizasyonu ile ilgili olabileceği gibi (lig, şenlik, turnuva...) sporcuların konumlarıyla da ilgili olabilir. Profesyonel sporlarda, kulüple yapılan sözleşmeler; kartallar, kanaryalar, aslanlar gibi o takımı simgeleyen şeyler de çevresel faktörler arasında değerlendirilir (1).

Bazı yazarlar (35) çevresel faktörler içerisinde takım büyüklüğünü de almaktadırlar. Takım büyüklüğünün de bütünlük ile ilgili olduğunu gösteren araştırmalar vardır. Takımdaki kişi sayısı arttığında sporculardaki görev yöneliminin azaldığı bulunmuştur.

2-Kişisel Faktörler: Bu faktörler, takım (grup) içerisindeki sporcuların özelliklerini anlatır. Bu özellikler arasında gösterilebilecek yaş, bilgi, deneyim, kapasite, beceri, yetenek yönünden sporcular birbirlerine ne kadar yakın olurlarsa takım bütünlüğü o oranda fazla olacaktır (1).

Kişisel faktörler içerisinde sosyal kaytarma ve bağlılık davranışı da alınabilir. İnsanların grupla çalışırken bireysel çabalarındaki azalma ile yalnız çalıştıkları zamanki çabaları arasındaki fark sosyal kaytarma olarak tarif edilir (35). Paskevich ve ark. (35)'nin belirttiğine göre McKnight, Williams ve Widmeyer (1991), sosyal kaytarmanın bütünlüğe etkisini incelemişlerdir. Bu çalışmalarını sonucunda ise takımı ile özdeşleşmesi yüksek olan sporcularda sosyal kaytarma olmadığını bulmuşlardır. Bütünlüğün spor takımlarındaki bağlılıkla ilişkili olması da şaşırtıcı değildir. Bütünlüğün fazla olduğu takımlarda sporcuların antrenmanlara ve toplantılara zamanında geldiği görülmüştür ve bunun da takıma bağlılıkla ilişkili olduğu söylenebilir (35).

3-Liderlik Faktörleri: Liderin demokratik ya da otoriter tutumlara sahip olması bütünlüğü etkilemektedir. Yine koç-sporcu arasındaki iletişimin örüntüsü, koçun tüm takıma karşı sergilediği davranımlar da bütünlükte önemli olmaktadır (1).

Grupta bütünlüğün gelişimiyle ilgili olan liderliğin iki ögesi, liderin davranışı ve karar verme tarzıdır. Westre ve Weiss (1991)'in saptamasına göre, sosyal destek sağlayan, olumlu geribildirim veren ve demokratik bir tarza sahip olan liderin (antrenör) sporculardaki bütünlük seviyesini artırmaktadır (35).

Karar almada ise demokratik bir yaklaşım uygulanıyorsa daha yüksek derecede bir uyumluluk oluşmaktadır. Paskevich ve ark. (35)'ın belirttiğine göre Brawley, Carron ve Widmeyer(1993), takım hedeflerinin oluşturulmasına daha çok katılan sporcuların, daha güçlü görev ve sosyal yönelimleri olduğuna karar vermişlerdir. Bu sonuç aynı zamanda Westre, Weiss ve Kozub'un çalışmalarında da gözlenmiştir, koçlarının demokratik bir anlayışa sahip olduğunu kabul eden sporcuların gruplarının görev yönelimlerinin daha yüksek olduğunu kabul ettikleri gözlenmiştir.

4-Takım Faktörleri: Genelde puan sıralamasının üstünde ve altında olan takımlarda grup bütünlüğünün daha fazla olduğu bilinmektedir. Bu durum takımın yaşadıklarıyla ilgilidir. İlkinde takım bütünlüğünü sağlayan başarı iken, ikincisinde başarısızlıktır. Paylaşılan takım yaşantısı, bütünlüğün önemli özelliklerinden olabilmektedir (1).

Rol bağlılığı: Takım bütünlüğüyle ayrılmaz bir şekilde ilişkilidir. Hem takım sporlarında hem de bireysel sporlarda, rol ilişkilerinin farklı açıları ve bütünlük arasında güçlü bir ilişki vardır (35).

Grup Normları: Bütünlük ve grup normlarına uyma üzerine yapılan araştırma bu konuda olumlu bir ilişki olduğu sonucunu vermiştir. Daha yüksek bütünlükte, grup normlarına uyma daha yüksek görülmüştür (35).

Kollektif Yeterlik: Bütünlükle karşılıklı ilişkisi olan son etken kollektif yeterlik olmuştur. Kollektif yeterlik, takım üyeleri tarafından paylaşılan aynı düşünme duygusudur. Bütünlüğün yüksek olduğu durumda, takımdaki birliktelik duygusunun yüksek olacağını tahmin etmek mantıklı görünmektedir.

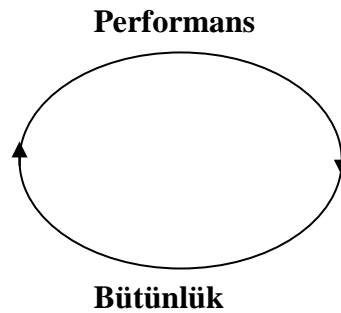
Paskevich (35) kollektif yeterlik, bütünlük ve performans arasındaki ilişkileri incelemiştir ve kollektif etkinin, görev bütünlüğü ve takım performansı (kazanma-kaybetme sonucu) arasında bir aracı olduğunu bulmuştur. Bundan dolayı, daha yüksek görev bütünlüğü, daha yüksek kollektif etkiye katkıda bulunmakta bu da daha iyi bir takım performansının ortaya çıkmasına yol açmaktadır.

2.2.2.Bütünlük ve Performans İlişkisi

Bu konu daha önce araştırılmasına rağmen, bütünlüğün mü performansı etkilediği yoksa performansın mı bütünlüğü etkilediği sorusuna kesin bir cevap veren sınırlı sayıda araştırma vardır. Carron ve ark. (14) spor takımlarında doğal olarak şekillenen bütünlük ve başarı arasında güçlü bir ilişki olduğunu bulmuşlardır. Morali (37)'nin belirttiğine göre Klein ve Christianses (1969), Martens ve Peterson (1971), Arnold ve Straub (1972) yaptıkları araştırmalarda, basketbol takımlarında, birliktelik ve performans arasında pozitif bir ilişki bulmuşlardır. Ayrıca Lenk (1969), kürekçilerde yapmış olduğu bir araştırmada da pozitif bir ilişki bulmuştur.

Bütünlük-performans ilişkisini inceleyen araştırmalarında bu tutarsızlığı çözmek için, Mullen ve Copper (35), iş grupları, askeri birlikler, laboratuvar grupları ve spor takımları gibi çeşitli kurumlarda çok geniş bir araştırma yapmışlardır.

Mullen ve Copper (1994)'in saptamasına göre (35) bütünlük ve performansın birbiri ile yüksek derecede ilişkili olduğu görülmüştür. İlişkinin büyüklüğünün gerçek gruplarda (spor takımlarında), yapay gruplardan (çalışma için oluşturulan laboratuvar grupları) daha güçlü olduğu görülmüştür. Ayrıca ilişkinin büyüklüğü daha büyük gruplarla karşılaştırıldığında daha küçük gruplarda daha güçlü çıkmıştır. Buna ek olarak, bütünlük-performans ilişkisinin grup içindeki kişilerin birbirlerini çekici bulmalarından veya grup oluşturmalarından doğan hoşnutluk duygusundan değil de daha ziyade göreve bağlılıktan kaynaklandığı bulunmuştur. Son olarak, bütünlük-performans ilişkisinin yönü bütünlükten-performansa değil de daha çok performanstan bütünlüğe doğru olduğu görülmüştür. Bununla birlikte, bu sonuçlar bütünlüğün performansı artırdığı gerçeğini inkar etmiyor. Yine de, sonuçta performanstaki artışın bütünlüğü güçlendirdiği gerçeği, bütünlüğün performansı artırdığı gerçeğinden daha güçlüdür (35).

Şekil 7: Performans-Bütünlük İlişkisi (1).

Performansın geliştirilmesi söz konusu olduğunda, takımda yaşanan grup bütünlüğü daha fazla olmaktadır. Önce grup bütünlüğünü artırarak performansı artırmaya çalışmak ise, o kadar etkili olmamaktadır. Ancak bu ilişkinin doğrusal değil de dairesel bir ilişki şeklinde düşünülmesi daha yararlı olacaktır. Çünkü sonuçta performans bütünlüğü artırmakta, bütünlük de performansı artırmaktadır (1).

3. “SPORCULARDA ROL BELİRSİZLİĞİ ENVANTERİNİN-SRBE” TÜRK SPORCULARI İÇİN GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

3.1.YÖNTEM

3.1.1. Katılanlar

Envanterin geçerlik ve güvenirlik çalışması aşamasında, envanter yaşları 13 ile 31 arasında değişen ($M_{yaş} = 20.91$) 46 erkek ($M_{yaş} = 19.89$) ve 35 kız ($M_{yaş} = 21.22$) olmak üzere toplam 81 sporcuya uygulanmıştır. Araştırmamızın örneklem grubuna 2 spor branşından sporcular katılmıştır (hentbol 20 erkek, 10 kız; voleybol 26 erkek, 25 kız). Araştırmamızın örneklem grubu olasılıksız örneklem tekniklerinden bulabildiğine örnekleme ile oluşturulmuştur. Sporcuların yarışma düzeyleri amatör ligden süper lig düzeyine kadar değişmektedir.

3.2. Uyarlanan Envantere İlişkin Bilgiler

Envanterin orijinali Rizzo ve arkadaşları (1970) tarafından geliştirilmiştir; fakat onlar envanteri organizasyonel ve endüstriyel alanlarda kullanılması amacıyla tasarlamışlardır. Bu nedenle Beauchamp ve Bray (3) envanterin sporcularda kullanılabilmesi için spora uyarlama çalışması yapmışlardır. Sporcularda Rol Belirsizliğini belirlemek amacıyla geliştirilen bu envanter 7’li likert (1-tamamen katılmıyorum, 7-tamamen katılıyorum) tarzında, toplam 7 maddeden oluşan ve 2 alt boyutu olan bir envanterdir. Sporculara uyarlama çalışmasında envanter 2 ayrı 7 madde halinde kullanılmıştır. Yani aynı 7 madde oyunculara önce savunmadaymış gibi düşünceleri istenerek, daha sonra ise hücumdaymış gibi düşünceleri istenerek 2 kez uygulanmıştır. Savunma oyuncularına “savunma için rol belirsizliği” ve hücum oyuncularına ise “hücum için rol belirsizliği” şeklinde uygulanmıştır; fakat analiz sonuçlarında iki ayrı şekilde uygulamanın bir fark oluşturmadığı bulunmuştur (3). Bu sonuç doğrultusunda Türkçeye uyarlama çalışmasında envanter 2 ayrı şekilde kullanılmamıştır. Savunma için Cronbach Alpha değeri .83, hücum için ise .82 olarak bulunmuştur (3).

3.3.Envanterin Türkçeye Çevrilme Süreci

Envanterin Türkçeye çevrilme sürecinde yeni bir ifade geliştirilmemiş, envanterin orijinal biçimine tamamen bağlı kalınmıştır. Envanterin Türkçeye çevrilme süreci iki aşamadan meydana gelmektedir. Bu aşamalardan ilki envanterin İngilizceden Türkçeye ve Türkçeden tekrar İngilizceye çevrilme aşamasıdır. İkinci aşama ise Türkçeye çevrilen ifadelerin anlaşılabilirliğinin bir grup sporcuda denenmesidir.

Envanter önce İngiliz dil bilim alanında çalışan üç ayrı uzman tarafından İngilizceden Türkçeye çevrilmiştir. Daha sonra bir araya getirilen çevirilerden ortak ifadeler belirlenmiş ve envanterin Türkçe taslağı oluşturulmuştur. Daha sonra Türkçeleşmiş ifadeler başka üç uzman tarafından tekrar İngilizceye çevrilmiştir.

Envanterin Türkçeye çevrilmesinin ikinci aşamasında ise envanterin anlaşılabilirliğinin test edilmesi için Mersin’de hentbol ve Tarsus’ta voleybol ile ilgilenen 81 sporcuya uygulanmıştır. Envanterin anlaşılabilirliği konusunda bir sorun olmadığından uygulama aşamasına geçilmiştir.

3.3.1. “Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri (SRBE)”nin Uygulanması İşlemi

Envanter araştırmaya katılan sporculara birebir görüşme yoluyla uygulanmıştır. Görüşmeler sporcuların antrenmanlarından önce bizzat araştırmacı tarafından yapılmıştır.

3.4.Envanter Maddelerinin Seçilmesi

Yapı geçerliği için, envanter maddelerinin seçim sürecinde faktör analizi, madde- alt toplam ve madde- toplam test korelasyonları tekniklerinden yararlanılmıştır.

3.4.1. Faktör Analizi İle Madde Seçilmesi

Çalışmamızda faktörler belirlenirken özdeğerler (eigenvalue) 1’den büyük tutulmuştur. Faktör yüklerinin hiçbir maddede .40’ın altında olmadığı görülmüştür, bu nedenle envanterden madde çıkarılmamıştır. Faktör analizi sonucunda envanterin 2 faktör ve 7 maddeden oluştuğu görülmüştür. Bu faktörler “Rolün Gerektirdiklerini Bilme” ve “Rol Sorumluluğu ve Performans Ölçütü” olarak isimlendirilmiştir. Bu

bağlamda “Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri (SRBE)”nin Türkçeye uyarlama çabasındaki faktörler ve madde sayıları Çizelge 1’de verilmiştir.

Çizelge 1. Alt boyutlar, alt boyutlardaki maddeler ve toplam madde sayıları

ALT BOYUTLAR	ALT BOYUTLARDAKİ MADDELER	MADDE SAYISI
Rolün Gerektirdiklerini Bilme	1-2-4	3
Rol Sorumluluğu ve Performans Ölçütü	3-5-6-7	4

Araştırmamızda envanteri oluşturan faktörler ve bu faktörler altında yer alan maddeleri belirlemek amacıyla döndürülmüş faktör matrisi uygulanmıştır. Döndürülmüş faktör matrisi sonucunda envanterin alt boyutlarının faktör yükleri ve açıkladığı toplam varyans Çizelge 2’de verilmiştir.

“Rolün Gerektirdiklerini Bilme (RGB)” alt boyutu; sporcunun takım içerisinde bulunduğu pozisyon itibari ile rolünün ne olduğunu bilip bilmediğini içeren maddelerden oluşmaktadır.

“Rol Sorumluluğu ve Performans Ölçütü (RSPÖ)” alt boyutu ise sporcunun takım içerisindeki rolüne ait davranışları yerine getirip getirmediğini ve davranışları sonucunda performansının nasıl değerlendirileceğini bilip bilmediğini içeren maddelerden oluşmaktadır.

Çizelge 2: “Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri (SRBE)”nin betimleyici istatistikleri ve faktör analizi sonuçları

FAKTÖRLER			
NO	MADDELER	ROL SORUMLULUĞU VE PERFORMANS ÖLÇÜTÜ	ROLÜN GEREKTİRDİKLERİNİ BİLME
5	Sorumluluklarımın ne olduğunu anlarım.	.888	-
6	Benden ne beklendiğini tam olarak anlarım.	.862	-
7	Performansımın ne gibi ölçütlerle değerlendirileceğini anlarım	.774	-
3	Özel durumlarda oyunuma ne gibi düzenlemeler yapılması gerektiğini anlarım.	.620	-
1	Takımdaki rolümün ne olduğu konusunda emin değilim.	-	.855
4	Takımın “takım oyun planında” rolümün ne olduğu konusunda emin değilim.	-	.671
2	Takımın etkili bir şekilde işlemesi için rolümün ne olduğunu tam olarak anlarım.	-	.488
	Açıkladığı Varyans	35.99	32.83
	Toplam Varyans	35.99	68.83
	Özdeğerler	5.45	4.97

3. 4. 2. Madde Toplam Test Korelasyonları ile Madde Seçilmesi

Çalışmamızda faktör analizi ile birlikte maddelerin ilgili faktöre ait olup olmadıklarını test etmek için her maddenin ait olduğu alt boyuttaki toplam ve genel toplamla olan korelasyonları da incelenmiştir. Her bir alt boyutta yer alan maddelerin ait olduğu alt boyuttaki toplam ve genel toplamla olan korelasyonlara Tablo 3- 4 ve 5 'te yer verilmiştir.

Çizelge 3: “ Rol Sorumluluğu ve Performans Ölçütü” alt boyutunda yer alan maddelerin madde- madde, madde- alt toplam ve madde- genel toplam test korelasyonları

MADDE	3	5	6	7	Rol Sor. Perf. Ölç.	Genel Toplam
3						
5	.426**					
6	.436**	.763**				
7	.541**	.578**	.522**			
Rol Sor. Perf. Ölç.	.718**	.857**	.844**	.833**		
Genel Toplam	.707**	.693**	.689**	.715**	.859**	

**p< .01

Çizelge 3'te “Rol Sorumluluğu ve Performans Ölçütü” alt boyutuna ait maddelerin birbirleri ile korelasyonları görülmektedir. Bu değerler incelendiğinde, her maddenin kendi boyutunda bulunan diğer maddelerle, ait oldukları alt boyut toplam puanı ile ve genel toplam ile yüksek korelasyona sahip oldukları görülmektedir.

Çizelge 4: “Rolün Gerektirdiklerini Bilme” alt boyutunda yer alan maddelerin madde- madde, madde- alt toplam ve madde- genel toplam test korelasyonları

MADDE	1	2	4	Rolün Ger. Bilme	Genel Toplam
1					
2	.193*				
4	.374**	.209*			
Rolün Ger. Bilme	.803**	.442**	.817**		
Genel Toplam	.459**	.534**	.663**	.742**	

**p<.01

*p<.05

Çizelge 4’te “Rolün Gerektirdiklerini Bilme” alt boyutuna ait maddelerin birbirleri ile korelasyonları görülmektedir. Bu değerler incelendiğinde, her maddenin kendi boyutunda bulunan diğer maddelerle, ait oldukları alt boyut toplam puanı ile ve genel toplam ile yüksek korelasyona sahip oldukları görülmektedir.

Çizelge 5: “Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri (SRBE)”nin alt boyutları arasındaki korelasyonlar

ALT BOYUTLAR	Rol Sorumluluğu ve Perf. Ölçütü	Rolün Gerekt. Bilme
Rol Sorumluluğu ve Performans Ölçütü		
Rolün Gerektirdiklerini Bilme	.294**	

**p<.01

3. 5. Envanterin Güvenirliğine İlişkin Bulgular

3. 5. 1. Envanter ve Alt Boyutların Cronbach Alpha Değerleri

Bu bölümde likert tipi bir envanterin ve alt boyutlarının güvenilirliğini (iç tutarlık katsayılarını) belirlemek için kullanılan yollardan biri olan Cronbach Alpha değerlerine bakılmıştır.

Çizelge 6: Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri (SRBE)'nin alt boyutlarına ait aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri

Alt Boyutlar	M	S.D.
Rolün Gerektirdiklerini Bilme	7.20	3.52
Rol Sorumluluğu ve Performans Ölçütü	7.93	2.81

Çizelge 7’de “Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri (SRBE)” ve alt boyutlarına ilişkin genel iç tutarlık değerleri verilmiştir.

Çizelge 7: “Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri (SRBE)” ve alt boyutlarına ilişkin genel iç tutarlık değerleri.

“Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri (SRBE)” ve Alt Boyutların İç Tutarlık Değerleri		
Alt Boyutlar	Cronbach Alpha Değerleri	
Rolün Gerektirdiklerini Bilme	.72	.70
Rol Sorumluluğu ve Performans Ölçütü	.77	

Çizelge 7’de de görüldüğü gibi “Rolün Gerektirdiklerini Bilme” alt boyutu Cronbach Alpha değeri .72, “Rol Sorumluluğu ve Performans Ölçütü” alt boyutu Cronbach Alpha değeri .77 olarak bulunmuştur. “Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri (SRBE)”nin genel Cronbach Alpha değeri ise .70’dir.

Çizelge 8: “Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri (SRBE)”nin her bir alt boyutuna ilişkin maddeler, maddelere ait aritmetik ortalama, standart sapma ve her bir madde silindiğinde ortaya çıkan alpha değerleri

ALT BOYUTLAR	MADDE	M	S.D.	MADDE SİLİNDİĞİNDE ALPHA
ROLÜN GEREKTİRDİKLERİNİ BİLME	1	2.70	1.72	.69
	2	1.80	.88	.63
	4	2.66	1.58	.65
ROL SORUMLULUĞU VE PERFORMANS ÖLÇÜTÜ	3	2.13	.81	.66
	5	1.56	.77	.66
	6	1.93	.94	.63
	7	2.36	1.06	.71

Çizelge 8’de her bir maddenin silinmesi durumundaki alpha değerleri karşılaştırılmış, tüm alt boyutlarda her bir madde silindiğinde güvenilirlik katsayısının düştüğü görülmektedir.

3. 5. 2. Envanterin Test- Tekrar Test Güvenirliğine İlişkin Bulgular

Envanterin test- tekrar test güvenilirliği çalışmasına Tarsus’ta voleybol oynayan yaşları 13- 26 arasında değişen 51 voleybolcu ve Mersin’de hentbol oynayan yaşları 13- 31 arasında değişen 30 sporcu katılmıştır. Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri (SRBE) çalışmaya katılan sporculara 3 hafta ara ile iki kez uygulanmıştır. Katılanlara yapılan ön test- son test arasındaki korelasyonlar Çizelge 9’da verilmiştir.

Çizelge 9: Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri (SRBE) ve alt boyutlar için test- tekrar test güvenilirlik katsayıları

Alt Boyutlar	Test- Tekrar Test Güvenirlik Katsayısı
Rolün Gerektirdiklerini Bilme	.71**
Rol Sorumluluğu ve Performans Ölçütü	.75**
GENEL TOPLAM	.76**

**p< .01

Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri (SRBE)'nin test- tekrar test güvenilirlik katsayısına bakıldığında “Rolün Gerektirdiklerini Bilme” alt boyutunun .71 ve “Rol Sorumluluğu ve Performans Ölçütü” alt boyutunun .75 güvenilirlik katsayısına sahip olduğu görülmektedir. Envanterin güvenilirlik katsayısının uygun düzeyde olduğu söylenebilir.

4. SPORCULARDA ROL BELİRSİZLİĞİNİN GRUP BÜTÜNLÜĞÜNE ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI

4.1. YÖNTEM

4.1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırmamızda 2007-2008 sezonunda Mersin, İzmir, Ankara ve Trabzon illerinde basketbol, futbol, hentbol ve voleybol sporu yapan sporcuların takım içindeki rol belirsizliklerinin grup bütünlüklerine etkisinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

4.1.2. Katılanlar

Araştırmamıza yaşları 12 ile 39 arasında değişen ($M_{yaş} = 20.11$) 128 erkek ($M_{yaş}=20.89$) ve 71 kız ($M_{yaş}=18.70$) olmak üzere toplam 199 sporcu katılmıştır. Araştırmamızın örneklem grubunu 4 spor branşından sporcular oluşturmaktadır (hentbol 30 erkek, 19 kız; basketbol 32 erkek, 23 kız; futbol 66 erkek; voleybol 29 kız). Sporcuların yarışma düzeyleri amatör ligden süper lig düzeyine kadar değişmektedir. Araştırmamızın örneklem grubu olasılıksız örneklem tekniklerinden rastlantısal örnekleme ile oluşturulmuştur.

4.1.3. Ölçüm Araçları

Araştırmada kullanılan envanterler şunlardır:

- 1- Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri
- 2- Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri

4.1.3.1.Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri: W.Neil Widmeyer, Lawrence R.Brawley, Albert W.Carron (1985) tarafından geliştirilen “The Measurement of Cohesion In Sport Team; The Environment Questionnaire” Takım Sporlarında Takım Birlikteliği’ni ölçen envanter Süleyman Lütfi Moralı tarafından 1994 yılında Türk sporcularına uyarlanmış ve ölçeğin geçerlik, güvenirlik çalışması yapılmıştır. Ölçeğin güvenirlik katsayısı=.7873, Standart Alfası=.7907 olarak bulunmuştur.

Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri’nin 4 alt boyutu bulunmaktadır. Bunlar;

- Bireysel Çekicilik Grup-Görev (BÇG-G)
- Bireysel Çekicilik Grup-Sosyal (BÇG-S)
- Grup Bütünlüğü-Görev (GB-G)
- Grup Bütünlüğü-Sosyal (GB-S)'dir.

4.1.3.2.Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri: Beauchamp ve Bray (2001) tarafından Spora uyarlanan Rol Belirsizliği envanteri kullanılmıştır (Bkz. sf 31).

4.1.4. Envanterlerin Uygulanması

Envanterler araştırmaya katılan sporculara birebir görüşme aracılığı ile uygulanmıştır. Birebir görüşmeler sporcuların antrenmanlarından önce bizzat araştırmacı tarafından yapılmıştır.

4.1.5. İstatistiksel Düzenlemeler

İlk olarak ‘‘Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri’’ ve ‘‘Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri’’ne demografik değişkenlerin (cinsiyet, branş, yaş, elit olup olmama, spor yaşı, takım yaşı) etkisini anlamak için linear regresyon analizleri yapılmıştır. ‘‘Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri’’ ve ‘‘Sporcularda Rol Belirsizliği Envanter’’leri ile bu envanterlerin alt boyutları arasındaki tüm korelasyonlara bakılmıştır.

Cinsiyetler, branşlar, yaşlar, spor yapma süreleri, takımda bulunma süreleri ve elit olup olmama gibi değişkenler için gruplar arasında ‘‘Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri’’ ve ‘‘Sporcularda Rol Belirsizliği Envanter’’lerinin puanları açısından farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla MANOVA’lar uygulanmıştır.

4.2. BULGULAR

4.2.1. Sporcuların “Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri” ve “Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri”nin alt boyutlarından almış oldukları puanlara ilişkin betimsel istatistikler

Sporcuların elit olup olmamaları takımlarının bulunduğu yarışma ligine göre belirlenmiştir.

Çizelge 10: Araştırmamıza katılan sporcuların cinsiyet, branş ve elitlik düzeylerinin dağılımları

BRANŞLAR	KIZLAR		ERKEKLER	
	ELİT	ELİT DEĞİL	ELİT	ELİT DEĞİL
Basketbol	23	-	12	20
Futbol	-	-	22	44
Hentbol	-	19	21	9
Voleybol	-	29	-	-
Toplam	23	48	55	73

Çizelge 11: “Sporculardaki Takım Birlikteliği Envanteri”nin “Bireysel Çekicilik Grup-Görev” alt boyutunun cinsiyet ve branşa göre dağılımları

	KIZLAR			ERKEKLER		
	n	M	S. D.	n	M	S. D.
Basketbol	23	6.02	1.62	32	5.70	2.06
Futbol	-	-	-	66	6.19	1.75
Hentbol	19	6.44	1.84	30	5.27	1.76
Voleybol	29	6.31	1.54	-	-	-

Çizelge 12: “Sporculardaki Takım Birlikliği Envanteri”nin “Bireysel Çekicilik Grup-Sosyal” alt boyutunun cinsiyet ve branşa göre dağılımları

	KIZLAR			ERKEKLER		
	n	M	S. D.	n	M	S. D.
Basketbol	23	5.60	1.48	32	6.85	1.30
Futbol	-	-	-	66	6.55	1.45
Hentbol	19	7.49	2.13	30	6.23	1.46
Voleybol	29	6.66	1.84	-	-	-

Çizelge 13: “Sporculardaki Takım Birlikliği Envanteri”nin “Grup Bütünlüğü-Görev” alt boyutunun cinsiyet ve branşa göre dağılımları

	KIZLAR			ERKEKLER		
	n	M	S. D.	n	M	S. D.
Basketbol	23	5.76	1.42	32	6.48	1.58
Futbol	-	-	-	66	6.50	1.63
Hentbol	19	7.00	1.59	30	6.11	1.50
Voleybol	29	6.39	1.51	-	-	-

Çizelge 14: “Sporculardaki Takım Birlikliği Envanteri”nin “Grup Bütünlüğü-Sosyal” alt boyutunun cinsiyet ve branşa göre dağılımları

	KIZLAR			ERKEKLER		
	n	M	S. D.	n	M	S. D.
Basketbol	23	5.20	1.22	32	5.48	1.35
Futbol	-	-	-	66	5.69	1.59
Hentbol	19	6.65	1.19	30	5.22	1.20
Voleybol	29	5.68	1.80	-	-	-

Çizelge 15: “Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri”nin “Rolün Gerektirdiklerini Bilme” alt boyutunun cinsiyet ve branşa göre dağılımları

	KIZLAR			ERKEKLER		
	n	M	S. D.	n	M	S. D.
Basketbol	23	3.01	1.57	32	2.85	1.60
Futbol	-	-	-	66	2.46	1.26
Hentbol	19	1.84	1.13	30	3.05	1.47
Voleybol	29	3.03	1.40	-	-	-

Çizelge 16: “Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri”nin “Rol Sorumluluğu ve Performans Ölçütü” alt boyutunun cinsiyet ve branşa göre dağılımları

	KIZLAR			ERKEKLER		
	n	M	S. D.	n	M	S. D.
Basketbol	23	2.98	1.91	32	2.19	1.54
Futbol	-	-	-	66	2.10	1.19
Hentbol	19	1.61	.57	30	2.38	1.79
Voleybol	29	2.57	1.25	-	-	-

4.2.2. “Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri” ve “Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri”nin demografik değişkenler için regresyon analizi sonuçları

Çizelge 17: Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri'nin regresyon analizi sonuçları

YORDAYICILAR	B	Sh	Standardize Beta	t	p	Regresyon Sonucu
Yaş	-.07	.02	-.32	-2.44	.01	R=.381 R²=.145 F(7,191)=4.646 p< .001
Cinsiyet	-.14	.20	-.05	-.71	.47	
Branş	.20	.14	.17	1.36	.17	
Elitlik	-.02	.17	-.01	-.13	.89	
Spor yapma süresi	.01	.03	.04	.29	.76	
Takımda bulunma süresi	.11	.03	.19	2.88	.00	

Hiyerarşik Linear regresyon sonuçlarına göre yaşın ve takımda bulunma süresi'nin grup bütünlüğünü anlamlı bir şekilde yordadığı görülmüştür. Buna göre, yaşın grup bütünlüğünü %9 oranında, takımda bulunma süresi'nin %3.7 oranında yordadığı bulunmuştur. Bununla birlikte cinsiyetin, branşın, elit olup olmamanın ve spor yaşının takım birlikteliğine etkisi yoktur.

Çizelge 18: Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri'nin regresyon analizi sonuçları

YORDAYICILAR	B	Sh	Standardize Beta	t	p	Regresyon Sonucu
Yaş	.03	.03	.13	.92	.56	R=.149 R²=.022 F(7,191)=.623 p>.05
Cinsiyet	.27	.23	.10	1.18	.53	
Branş	-.16	.16	-.13	-.96	.57	
Elitlik	.21	.20	.05	.59	.39	
Spor yapma süresi	-.05	.03	-.20	-1.39	.13	
Takımda bulunma süresi	-.01	.04	-.03	-.38	.70	

Yine linear regresyon analizi sonuçlarına göre; yaşın, takımda bulunma süresinin, cinsiyetin, branşın, elit olup olmamanın ve spor yapma süresinin Sporcularda Rol Belirsizliği'ne etkisi bulunamamıştır.

4.2.3. “Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri” ve “Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri”nin alt boyutları ve genel toplamları arasındaki korelasyon sonuçları

Çizelge 19: “Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri”nin alt boyutları ve genel toplam arasındaki korelasyonları

BOYUTLAR	GBÇ-G	GBÇ-S	GB-G	GB-S	Genel Toplam
GBÇ-G					
GBÇ-S	.367**				
GB-G	.426**	.467**			
GB-S	.222**	.363**	.349**		
Genel Toplam	.722**	.757**	.770**	.646**	

**p< .01

*p<.05

Çizelge 19’da “Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri”nin tüm alt boyutları ve genel toplamları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Çizelge 20: “Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri”nin alt boyutları ve genel toplam arasındaki korelasyonları

BOYUTLAR	Rol Ger. Bilme	Rol Sor. Ve Perf. Ölç.	Genel Toplam
RGB			
RSPÖ	.520**		
Genel Toplam	.870**	.873**	

**p< .01

Çizelge 20’de “Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri”nin alt boyutları ve genel toplamı arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Çizelge 21: “Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri” ve “Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri”nin alt boyutları ve genel toplamları arasındaki korelasyonları

BOYUTLAR	Rol.Ger Bilme	Rol.Sor.ve Per.Ölç.	Rol Bel. Top.
BÇ-G	-.295**	-.106	-.230**
BÇ-S	-.270**	-.118	-.222**
GB-G	-.260**	-.177*	-.251**
GB-S	-.061	-.085	-.084
Takım Birl. Top.	-.312**	-.168*	-.275**

**p< .01

*p<.05

Çizelge 21’de “Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri” ve “Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri” arasında yapılan korelasyon sonucunda bu iki envanterin toplam puanları arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Çizelge 22: “Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri” alt boyutları ve toplamı ile Takımda bulunma süresi arasındaki korelasyon

BOYUTLAR	Takımda Bulunma süresi
GBÇ-G	.104
GBÇ-S	.173*
GB-G	.114
GB-S	.165*
Takım Birl. Top.	.190**

**p<.01

*p<.05

Çizelge 22’de Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri’nin Bireysel Çekicilik Grup-Sosyal ve Grup Bütünlüğü-Sosyal alt boyutları ile Takımda bulunma süresi arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Envanterin diğer boyutları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Ayrıca Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri Toplam puanı ile Takımda Bulunma Süresi arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Çizelge 23: “Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri” alt boyutları ve toplamı ile Yaş arasındaki korelasyon

BOYUTLAR	Yaş
GBÇ-G	-.119
GBÇ-S	-.339**
GB-G	-.150*
GB-S	-.276**
Takım Birl.	-.300**
Top.	

**p<.01

*p<.05

Çizelge 23’te Sporculardaki Takım Birlikteliği Envanteri’nin Bireysel Çekicilik Grup-Görev boyutu ile Yaş arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır; fakat envanterin Bireysel Çekicilik Grup-Sosyal, Grup Bütünlüğü-Görev ve Grup Bütünlüğü-Sosyal boyutları ile Yaş arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri Toplam puanı ile Yaş arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

4.2.4. “Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri” ve “Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri” için branşlar, cinsiyetler ve elit olup olmama arasındaki farkları belirlemek amacıyla yapılan MANOVA sonuçları

“Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri”nin alt boyutları için gruplar arasında fark olup olmadığını belirlemek amacıyla MANOVA’lar yapıldı. Buna göre, “Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri” ve “Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri” için cinsiyetler arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Branşlar arasında da bu iki ölçek puanları açısından bir fark bulunamamıştır, fakat “Bireysel Çekicilik Grup-Sosyal” ($F(1,190)=9.544, p<.05$) ve “Grup Bütünlüğü-Sosyal” ($F(1,190)=12.188, p<.05$) alt boyutlarında sporcuların elit olup olmamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Buna göre, “Bireysel Çekicilik Grup-Sosyal” alt boyutu için elit

olmayanların aritmetik ortalaması elit olan sporcuların ortalamalarından yüksek çıkmıştır (elit sporcular için $\bar{X}=6.168$, elit olmayan sporcular için $\bar{X}=6.930$). “Grup Bütünlüğü-Sosyal” alt boyutu için elit olmayanların aritmetik ortalaması elit olan sporcuların ortalamalarından yüksek çıkmıştır (elit sporcular için $\bar{X}=5.209$, elit olmayan sporcular için $\bar{X}=5.999$).

“Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri”nin alt boyutları için gruplar arasında fark olup olmadığını belirlemek amacıyla MANOVA’lar yapıldı. Buna göre, cinsiyetler, elit olup olmama ve branşlar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

4.2.5.“Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri” ve “Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri” için spor yapma süreleri ve takımda bulunma süreleri arasındaki farkları belirlemek amacıyla yapılan MANOVA sonuçları

Bu aşamada ilk olarak spor yapma süreleri az olanlar ile çok olanları karşılaştırmak için spor yaptıkları süre (araştırmaya katılan sporcuların kaç yıldır spor yaptıkları) 2 kategori altında toplanmıştır (Birinci kategori 0-10 yıl, ikinci kategori 11-22 yıl). Bundan sonra ise takımda buldukları süre (araştırmaya katılan sporcuların buldukları takımda kaç yıldır oynadıkları) yine 2 kategori altında toplanmıştır (Birinci kategori 0-2 yıl, ikinci kategori ise 3 ve daha fazla yıl). Oluşturulan kategoriler için envanterlerden alınan puanlar açısından anlamlı farklılık bulunduğu için bu kategorileme yönteminin uygun olduğu düşünülmüş ve bu şekilde devam edilmiştir.

“Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri”nin alt boyutları için spor yaşı ve takım yaşı grupları arasında fark olup olmadığını belirlemek amacıyla MANOVA’lar yapıldı. Buna göre, “Bireysel Çekicilik Grup-Sosyal” alt boyutu için spor yaptıkları süreler (0-10 yıl, 11-22 yıl) arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F(1,195)=5.487$, $p<.05$). “Bireysel Çekicilik Grup-Sosyal” alt boyutu ($F(1,195)=4.171$, $p<.05$) ve “Grup Bütünlüğü-Sosyal” alt boyutları ($F(1,195)=9.376$, $p<.05$) için Takımda Buldukları Süreler (0-2 yıl, 3 yıl ve daha fazla) arasında da anlamlı farklılık bulunmuştur.

“Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri”nin alt boyutları için spor yaptıkları süreler (0-10 yıl, 11-22 yıl) ve takımda buldukları süreler (0-2 yıl, 3 yıl ve daha fazla) arasında fark olup olmadığını belirlemek amacıyla MANOVA’lar yapıldı. Buna göre, anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

5. TARTIŞMA

4.3. Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri'nin Geçerlik Güvenirlik Çalışması İçin Tartışma

“Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri (SRBE)” sporcuların takım için rol belirsizliği yaşayıp yaşamadıklarını belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Beauchamp ve Bray (2001) rol belirsizliğinin 2 boyutunu ölçen, ifadelerin yedi basamağa göre değerlendirildiği 7 maddeden oluşan sporcularda Rol Belirsizliği Envanterini-SRBE (Role Ambiguity Questionnaire) tasarlamışlardır. Bu çalışma da bu envanterin Türk sporcularına uyarlanmasıdır.

Sporcularda Rol Belirsizliği Envanterinin güvenilirlik çalışması için envanterin orijinal formunun alt boyutlarındaki madde ayırtedicilik indeksine bakılmış, yapı geçerliği için faktör analizi yapılmış, faktör analizi sonrası envanter maddelerinin seçiciliği için maddelerin ilgili alt boyut toplam ve envanter toplam puanı ile korelasyonlarına bakılmıştır. İç tutarlığının belirlenmesi için Cronbach alpha katsayısı ve bir uygulamadan başka uygulamaya tutarlı sonuçlar verip vermediğini değerlendirmek için test- tekrar test güvenilirliği test edilmiştir.

Envanterin faktör yapısını belirlemek amacı ile yapılan faktör analizi sonucunda envanter 7 madde ve 2 faktörden oluşmuştur. Faktör yükü .40'ın altında olan madde olmadığından envanterden madde çıkarılmamıştır.

“Rolün Gerektirdiklerini Bilme” alt boyutu; sporcunun takım içerisinde bulunduğu pozisyon itibari ile rolünün ne olduğunu bilip bilmediğini içeren maddelerden oluşmaktadır.

“Rol Sorumluluğu ve Performans Ölçütü” alt boyutu ise sporcunun takım içerisindeki rolüne ait davranışları yerine getirip getirmediğini ve davranışları sonucunda performansının nasıl değerlendirileceğini bilip bilmediğini içeren maddelerden oluşmaktadır.

Alt boyutların birbiriyle ve toplam puanla korelasyonlarına bakıldığında (Çizelge 5) alt boyutların birbiri ile korelasyonunun pozitif yönlü ve orta düzey olduğu görülmektedir.

“Sporcularda Rol Belirsizliği Envateri (SRBE)” alt boyutlarının Cronbach alpha değerlerine bakıldığında, “Rolün Gerektirdiklerini Bilme” alt boyutunun .72 ve “Rol Sorumluluğu ve Performans Ölçütü” alt boyutunun .77 olduğu görölmektedir. Envanterin genel Cronbach alpha değeri ise .70’dir. Böylece alt boyutların aynı özelliği ölçen ve birbiriyle tutarlı maddeler olduğu söylenebilir (Çizelge 7).

Test-tekrar test güvenilirliği için ölçek 30 sporcuya 2 hafta ara ile uygulanmıştır. Bunun sonucunda envanterin güvenilirlik katsayısı “Rolün Gerektirdiklerini Bilme” alt boyutu için .71, “Rol Sorumluluğu ve Performans Ölçütü” alt boyutu için .75’tir. Envanterin genel Cronbach alpha değerinin ise .76 olduğu görölmektedir (Çizelge 9). Envanterin güvenilirlik katsayısının uygun düzeyde olduğu söylenebilir.

Sporcularda yaşanan rol belirsizliğinin grup bütünlüğüne etkisinin incelenmesi için ikinci bir araştırma daha yapılmıştır.

5.2. Sporculardaki Rol Belirsizliğinin Grup Bütünlüğüne Etkisini İnceleme Çalışması İçin Tartışma

Bu çalışmanın amacı sporcularda yaşanan rol belirsizliğinin takım birlikteliğine etkisinin incelenmesidir. Bu nedenle öncelikle “Sporcularda Rol Belirsizliği Envateri” ve “Sporcularda Takım Birlikteliği Envateri”nin alt boyutları ve toplam puanları arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu nedenle yapılan korelasyon sonucunda bu iki envanterin toplam puanları arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna göre hipotezimize uygun olarak sporcularda yaşanan rol belirsizliği arttıkça takım birlikteliğinin azaldığı görölmüştür (Çizelge 21).

Yaş ve Takımda Bulunma Süresi’nin Sporcularda Takım Birlikteliği Envateri’ni anlamlı bir şekilde yordadığı görölmüştür. Buna göre, Yaşın takım birlikteliğini %9 oranında, Takımda Bulunma Süresinin ise %3.7 oranında yordadığı bulunmuştur. Sporcularda Takım Birlikteliği Envateri ile cinsiyet, branş, elit olup olmama ve spor yapma süresi arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan linear regresyon sonuçlarına göre bu değişkenlerin takım birlikteliği envanterini anlamlı bir şekilde yordamadığı bulunmuştur. Yine linear regresyon analizi sonuçlarına göre yaşın, takımda bulunma süresinin, cinsiyetin, branşın, elit olup olmamanın ve spor yapma süresinin rol belirsizliği envanterine etkisi bulunamamıştır.

Pearson Korelasyon analizlerine göre; Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri'nin Bireysel Çekicilik Grup-Sosyal ve Grup Bütünlüğü-Sosyal alt boyutları ile Takımda bulunma süresi arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri Toplam puanı ile Takımda bulunma süresi arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna göre araştırmamıza katılan sporcuların takımda bulunma süreleri arttıkça Takım Birlikteliğinin de arttığı görülmektedir (Çizelge 22). Oyuncuların aynı takımda bulunma süreleri arttıkça birlikte geçirdikleri zaman daha fazla olmakta ve bunun bir sonucu olarak arkadaşlık ilişkileri de olumlu anlamda artmaktadır. Bu nedenle sporcuların “Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri”nden aldıkları puanların yüksek olduğu düşünülmektedir.

Sporculardaki Takım Birlikteliği Envanteri'nin Bireysel Çekicilik Grup-Sosyal, Grup Bütünlüğü-Görev ve Grup Bütünlüğü-Sosyal boyutları ile Yaş arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur; fakat Bireysel Çekicilik Grup-Görev boyutu ile Yaş arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Ayrıca Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri Toplam puanı ile Yaş arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna göre araştırmamıza katılan sporcuların yaşları arttıkça takım birlikteliği envanterinden aldıkları puan düşmektedir. Halbuki bu durumun tersi bir sonuç beklenmekteydi. Bunun nedeni olarak araştırmamıza katılan yaşı büyük sporcuların buldukları takımda oynama sürelerinin az olması akla gelmektedir. Çünkü sporcuların takımda bulunma süreleri arttıkça “Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri”nden aldıkları puanlar yüksek çıkmaktadır. Yani sporcuların yaşları büyük olabilir fakat buldukları takıma yeni transfer olmuş olabilirler. Bu düşünceler dolayısı ile çıkan sonuçların çok da aykırı olmadığı sonucuna varılmıştır. Ayrıca araştırmamıza dahil etmediğimiz diğer değişkenlerin (aile, evli olup olmama, çocuk sahibi olup olmama, eğitim vs.) de neden olabileceği düşünülmektedir, yani sporcuların yaşları büyüdükçe evli olma ve çocuk sahibi olma olasılıkları artmakta bu nedenle de doğal olarak, sporcular antrenman ve yarışmalar dışındaki zamanlarını aileleri ile geçirmek istemektedirler. Bunun sonucu olarak da sporcuların yaşları arttıkça Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri'nden aldıkları puanların düştüğü düşünülmektedir (Çizelge 23).

“Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri”nin alt boyutları için gruplar arasında fark olup olmadığını belirlemek amacıyla MANOVA'lar yapıldı. Buna göre, cinsiyetler ve branşlar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır; fakat “Bireysel Çekicilik Grup-

Sosyal” ($F(1,190)=9.544$, $p<.05$) ve “Grup Bütünlüğü-Sosyal” ($F(1,190)=12.188$, $p<.05$) alt boyutlarında sporcuların elit olup olmamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Elit olmayan sporcuların envanterin bu alt ölçeklerinden aldıkları puanlar elit sporcuların aldıkları puanlardan daha yüksek çıkmıştır. Buna göre araştırmamıza katılan elit sporcuların buldukları takımın sosyal aktivitelerine katılmaktan hoşlanmadıkları, sporcuların antrenmanlar ve müsabakalar dışında takım arkadaşlarıyla çok fazla bir araya gelmedikleri düşünülmektedir. Elit olmayan sporcuların antrenman ve yarışmalar dışındaki zamanlarda çok fazla bir araya gelmelerine neden olarak yaşlarının birbirlerine yakın olması düşünülmektedir. Aynı yaş grubundaki genç oyuncuların takım arkadaşlarıyla sosyal ortamlara katılmaktan daha fazla hoşlandıkları düşünülmektedir. Elit sporcuların ise antrenmanlar ve yarışmalar dışında takım arkadaşlarıyla çok fazla bir araya gelmemelerine neden olarak yukarıda da bahsedildiği gibi yaşlarının büyük olması ve bu nedenle de araştırmamıza dahil etmediğimiz diğer değişkenlerin (aile, evli olup olmama, çocuk sahibi olup olmama, eğitim vs) etkili olduğu düşünülmektedir.

“Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri”nin “Bireysel Çekicilik Grup-Sosyal” alt boyutu için spor yapma süreleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F(1,195)=5.487$, $p<.05$). Spor yapma süresi 0-10 yıl arasında olan sporcuların envanterin bu alt boyutundan 11-22 yıl spor yapanlara göre daha yüksek puan aldıkları görülmüştür (0-10 yıl_{ort}=6.749, 11-22 yıl_{ort}=6.127).

Takımda buldukları süreler (0-2 yıl, 3 ve daha fazla yıl) için ise “Bireysel Çekicilik Grup-Sosyal” alt boyutunda ($F(1,195)=4.171$, $p<.05$) ve “Grup Bütünlüğü-Sosyal” alt boyutunda ($F(1,195)=9.376$, $p<.05$) gruplar arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Buna göre takımda buldukları süre 3 yıl ve daha fazla olan sporcuların “Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri”nin sosyal alt boyutlarından aldıkları puanlar, takımda buldukları süre 0-2 yıl arasında olan sporcuların aldıkları puanlardan daha yüksek çıkmıştır. Yani sporcuların takımda geçirdiği süre arttıkça takımın sosyal aktivitelerine katılma oranı ve takım arkadaşlarıyla birlikte geçirdikleri zaman artmaktadır.

“Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri”nin alt boyutları için cinsiyetler, elit olup olmama ve branş grupları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Literatürde Eys ve ark. (12) deneyimli oyuncular ile yeni başlayan oyuncularda rol belirsizliği

algılarını incelemişlerdir. Deneyimli oyuncular yarışma ve antrenmanlarda görevlerine ilişkin sorumluluklarını uygulamada çok fazla olanağa sahip olduklarından yeni başlayan oyunculardan daha düşük rol belirsizliği göstermişlerdir. Fakat sezon sonuna doğru deneyimli oyuncular ile yeni başlayan oyuncular arasındaki rol belirsizliği farkının azaldığı hatta yok olduğu görülmüştür. Eys ve ark. (38) sporcuların sezon başındaki ve sezon sonundaki rol belirsizliği algıları ile sporcu doyumunu (memnuniyeti) arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Sonuç olarak hem sezon başında hem de sezon sonunda düşük rol belirsizliği algılarının yüksek sporcu doyumuyla ilişkili olduğunu bulmuşlardır. Eys ve arkadaşları ayrıca sporcuların hücum ve savunmadaki rolleri için de rol belirsizliğini incelemişlerdir ve hücum sırasındaki rol belirsizliğinin daha fazla olduğunu bulmuşlardır. Buna neden olarak ise hücumun savunmadan daha fazla sorumluluk ve karar gerektirdiğini düşündüklerini söylemişlerdir.

“Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri”nin alt boyutları için spor yaptıkları süre ve takımda buldukları süre arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Rol belirsizliği ile ilgili literatür incelendiğinde bu konunun daha çok organizasyonel ve endüstriyel psikolojide ele alındığı göze çarpmaktadır. Beauchamp ve ark. (39) sporda rol belirsizliğini yeni başlayanlar ve yeni başlamayanlar için araştırmışlardır. Sonuçlar, az antrenman, yöneltme ve pozitif geribildirim yeni başlayanlarda rol belirsizliğine neden olmadığını fakat yeni başlamayanlar için ise yüksek seviyede rol belirsizliği ile ilişkili olduğunu ortaya çıkarmıştır. Beauchamp ve Bray (3) yedeklere kıyasla asil oyuncuların daha az rol belirsizliği gösterdiğini iddia etmişlerdir. Onlara göre, yeni başlayan oyuncular oyun içinde daha az süre yer aldıklarından (çoğu zaman bir oyuncunun yedeği olarak) ve takım çalışmaları boyunca rolleriyle ilgili sorumluluklarını öğrenmek için daha az fırsatları olduğundan gerçekleştirmeleri beklenen görevi net olarak kavrayamamaları muhtemeldir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar

Sporcularda Rol Belirsizliğinin Grup Bütünlüğüne Etkisi'nin incelendiği araştırmamızda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- “Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri”nin geçerlik ve güvenirlik çalışması sonucunda envanterin Türk sporcuları için kullanılabilirliği sağlanmıştır.
- “Sporcularda Rol Belirsizliği Envanteri” ile “Sporcularda Takım Birlikteliği Envanteri” arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna göre, rol belirsizliği arttıkça grup bütünlüğü azalmaktadır.
- Sporcuların Takımda Bulunma Süreleri arttıkça Takım Birlikteliği Envanterinden aldıkları puan artmaktadır.
- Sporcuların Yaşları arttıkça Takım Birlikteliği Envanterinden aldıkları puan azalmaktadır.
- Elit sporcular, elit olmayan sporculara göre Takım Birlikteliği Envanterinden daha düşük puan almışlardır.

6.2. Öneriler

Rol Belirsizliği spor psikolojisi literatüründe araştırmalara konu olmuş fakat Türkiye’de spor alanında çalışılmamış bir konudur. Bu konu ile ilgili gelecek çalışmalarda;

- Takım lideri (antrenör vs.)’nin sporcularda yaşanan rol belirsizliği üzerine etkilerinin araştırılması,
- Rol belirsizliğinin performansa etkisinin incelenmesi,
- Rol belirsizliği ile sporcu doyumu (memnuniyeti) arasındaki ilişkinin incelenmesi,
- Bir sporcunun hücumda yaşadığı rol belirsizliği ile savunmada yaşadığı rol belirsizliği arasındaki ilişkinin incelenmesi,
- Rol belirsizliği ve sporu bırakma arasındaki ilişkinin incelenmesi,
- Deneyimli sporcular ile yeni başlayan sporcuların rol belirsizliği algılarının incelenmesi,

- Sezon başı ve sezon sonu rol belirsizliği algılarının incelenmesi,
- Rol belirsizliği ve yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi,
- Rol belirsizliği ve kaygı arasındaki ilişkinin incelenmesi gibi konuların Türk spor psikolojisi literatürüne katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

1. **Tiryaki Ş.** *Spor Psikolojisi Kavramlar, Kuramlar ve Uygulama*.1.Baskı, Ankara: Eylül Kitap ve Yayınevi, **2000**:116-130.
2. **Kahn RL.** *Organizational Stres: Studies in Role Conflict and Ambiguity*. New York: John Wiley&Sons, **1964**:20.
3. **Beauchamp MR., Bray SR,** Role Ambiguity and Role Conflict Within Interdependent Teams. *Small Group Research*, **2001**;32:133.
4. **Gümüştekin GE., Öztemiz AB,** Örgütlerde Stresin Verimlilik Ve Performansla Etkileşimi, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Enstitü Dergisi* (Elektronik Dergi), **2005**;14 (1):274. Erişim: <http://sosyalbilimler.cu.edu.tr/dergi/dosyalar/2005.14.1.212.pdf>
5. **Birkök MC.** Sosyal Rol ve İşbölümü.
Erişim:<http://www.insanbilimleri.com/ojs/index.php/uib/article/view/159/159>.
Erişim Tarihi:**10.12.2007**.
6. **Ceylan A., Ulutürk YH,** Rol belirsizliği, Rol çatışması, İş Tatmini ve Performans Arasındaki İlişkiler. *Doğuş Üniversitesi Dergisi* (Elektronik Dergi), **2006**;7(1) 48-58.
Erişim:http://www1.dogus.edu.tr/dogustru/journal/cilt_7_sayi_1/M00150.pdf
7. **Esatoğlu AE., Ağırbaş İ., Akbulut Y., Çelik Y.** Hastanelerde Rol Çatışması ve Rol Belirsizliği: Sağlık Bakanlığı Hastanelerinde Bir Uygulama. Erişim:www.sabem.saglik.gov.tr.
Erişim Tarihi:**18.12.2007**.
8. **Örtqvist D.** Entrepreneur Role Stres Essays on the Travails of the Entrepreneur. Doctoral Thesis, Lulea University of Technology, Swedish, **2007**;19:13-17.
Erişim: <http://epubl.ltu.se/1402-1544/2007/19/index-en.html>.
9. **Beauchamp MR., Bray SR., Fielding A., Eys MA.** A Multilevel Investigation of the Relationship between Role Ambiguity and Role Efficacy in Sport. *Psychology of Sport and Exercise*,**2005**;6 289–302
10. **Eys MA., Carron AV., Bray SR., Beauchamp MR.** The Relationship Between Role Ambiguity and Intention to Return the Following Season. *Journal of Applied Sport Psychology*, **2005**; 17(3):255 – 261.
11. **Beauchamp MR., Bray SR., Eys MA., CarronAV.** Multidimensional Role Ambiguity and Role Satisfaction: A Prospective Examination Using Interdependent Sport Teams. *Journal of Applied Social Psychology*, **2005**;35(12):2560-2563.
12. **Eys MA., Carron AV., Beauchamp MR., Bray SR.** Role Ambiguity in Sport Teams. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, **2003**;25:534-550.
13. **Carron AV., Hausenblas HA.** *Group Dynamics in Sport*. 2nd.Ed., Morgantown, WV: Fitness Information Technology, **1998**.
14. **Carron AV., Bray SR., Eys MA,** Team Cohesion and Team Success İn Sport. *Journal of Sports Sciences*,**2002**;20(2):119-126.

15. **Katz D.,Kahn RL.** *The social psychology of organizations*, 2nd Ed, New York:Willey, **1978**.
16. **Schein EH.** *Örgüt Psikolojisi*. Ankara: Doğan Basımevi, **1978**:139-140.
17. **Baydil B.** Müsabaka Öncesinde Yapılan Akupunktur Uygulamasının Sporcuların Durumluluk Kaygı Düzeylerine Etkisi. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara, **2007**.
18. **Weinberg RS.** *Foundations of sport and exercise psychology*.
Erişim:[http://books.google.com/books?id=uAZF2D_jWNAC&pg=PA89&dq=Multidimensional + Anxiety+Theory](http://books.google.com/books?id=uAZF2D_jWNAC&pg=PA89&dq=Multidimensional+Anxiety+Theory). Erişim Tarihi:**20.01.2008**.
19. **Bandura A.** Self-Efficacy: Toward A Unifying Theory Of Behavioral Change, *Psychological Review*. **1977**;84 (2):191-215.
20. **Bandura A.** Social Cognitive Theory. *Annals of Child Development*. **1989**;6:1-60.
21. **Bandura A.** Self-Efficacy. In: Ramachandran VS. Eds. *Encyclopedia of Human Behavior*. 4th Ed, Newyork: Academic Pres, **1994**:71-81.
22. **Akbulut E.** Müzik Öğretmeni Adaylarının Mesleklerine İlişkin Öz Yeterlik İnançları. *Yüüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, **2006**; 3(2):24-33.
23. **Berkant HG., Ekici G.** Sınıf Öğretmeni Adaylarının Fen Öğretiminde Öğretmen Öz-Yeterlik İnanç Düzeyleri İle Zeka Türleri Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, **2007**; 16(1):113-132.
24. **Cüceloğlu D.** *İnsan ve Davranışı Psikolojinin Temel Kavramları*. 13.Baskı, İstanbul: Remzi Kitabevi, **2004**: 532.
25. **Aktaş AM.** *Grup Süreci ve Grup Dinamikleri*. 1.Baskı, İstanbul: Sistem Yayıncılık, **1997**: 5-54.
26. **Başer E.** *Uygulamalı Spor Psikolojisi*. Ankara: Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayınları, **1986**: 99-177.
27. **Arkonuç SA.** *Sosyal Psikoloji*. 2.Baskı, İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım, **2001**:256.
28. **Weinberg RS., Gould D.** *Foundations of Sport and Exercise Psychology*. USA: Human Kinetics, **1995**:166-169.
29. **Gönüllü M.** Grup ve Grup Yapısı. *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, **2001**; 2(1):193.
30. **Silah M.** *Sosyal Psikoloji Davranış Bilimi*. 2.Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık, **2005**:144-145.
31. **Silva JM., Stevens DE.** *Psychological Foundations of Sport*. Boston: A Pearson Education Company, **2002**:273-285.
32. **Roberts GC., Spink KS., Pemberton CL.** *Learning Experiences in Sport Psychology*. 2nd. Ed. USA: Human Kinetics, **1999**:123-126.

33. **Carron AV., Widmeyer WN., Brawley LR,** Group Cohesion and Individual Adherence to Physical Activity. *Journal of Sport & Exercise Psychology*,**1988**;10(2)
Erişim: <https://www.humankinetics.com/JSEP/viewarticle>.
34. **Keller R,** Predictors of the Performance of Project Groups in R & D Organizations. *The Academy of Management Journal*, **1986**;29(4):715-726.
35. **Paskevich DM., Estabrooks PA., Brawley LR., Carron AV.** Group Cohesion in Sport and Exercise In: Singer RN, Hausenblas HA, Janelle CM. Eds. *Handbook of Sport Psychology*. 2nd , Canada: John Wiley&Sons, **2001**:472-490.
36. **Wann DL.** *Sport Psychology*. New Jersey: Prentice hall, **1997**;298-303.
37. **Moralı SL.** Takım Sporlarında, Takım Birlikteliğinin ve Dayanışmasının Ölçülmesi. Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, **1994**.
38. **Eys MA., Beauchamp MR., Bray SR., Carron AV,** Role Ambiguity and Athlete Satisfaction. *Journal of Sports Sciences*, **2003**;21(5):391-401.
39. **Beauchamp MR., Bray SR., Eys MA., CarronAV,** Leadership Behaviors And Multidimensional Role Ambiguity Perceptions In Team Sports, *Small Group Research*, **2005**;5-9.
40. **Buchanan JM.** Group Selection and Team Sports. *Journal of Bioeconomics*, **2000**;2: 1-7.
Erişim: <http://www.springerlink.com/content/xr833251882vx702/>
41. **Ayvaşık HB., Er NM., Kışlak řT., Erkuş A,** *Psikoloji Terimleri Sözlüğü İngilizce- Türkçe*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları, **2000**.
42. **Hellriegel D., Slocum WJ.** *Organizational Behavior*. 10th Ed., New York, **1976**:148.
43. **Reber AS., Reber ES,** *Dictionary of Psychology*. 3rd. Ed., England: Penguin Reference, **2001**.
44. **Seslisözlük** İngilizce-Türkçe-Almanca Online Sözlük. Erişim: <http://www.seslisozluk.com/>.
Erişim Tarihi:**14.08.2007**.
45. **Wikipedia** Online Ansiklopedi.
Erişim: http://en.wikipedia.org/wiki/Self_efficacy#Social_cognitive_theory.
Erişim Tarihi: **08.10.2007**.
46. **Wikipedia** Online Ansiklopedi.
Eriřim:http://en.wikipedia.org/wiki/Group_development#Tuckman.27s_stages_of_group_development:_Forming.2C_Storming.2C_Norming.2C_Performing_and_Adjourning.
Erişim Tarihi:**17.01.2008**.
47. **İngilizce Türkçe Psikoloji Sözlüğü**. Erişim: <http://www.termbank.net/psychology/5360.html>.
Erişim Tarihi: **07.09.2007**

EKLER

EK-1

SPORCULARDA ROL BELİRSİZLİĞİ ENVANTERİ

Sayın katılımcı,

Bu envanter takım sporu yapanların, takım içerisindeki rol belirsizliklerini ölçmek amacıyla yapılmaktadır. Aşağıda bazı ifadeler bulunmaktadır, lütfen her ifade için kendinize en uygun gördüğünüz tek bir seçeneği işaretleyiniz. Lütfen boş madde bırakmayınız. Ölçek sonuçları kesinlikle kişisel değerlendirmeler için kullanılmayacaktır bu nedenle lütfen isim belirtmeyiniz.

Katılımınız ve içtenliğiniz için teşekkür ederim.

Cinsiyet: Erkek:.... Kadın:....

Yaş :

Kaç yıldır bu sporu yapıyorsunuz:

Kaç yıldır bu takımda oynuyorsunuz:

İFADELER	Tamamen Katlıyorum	Katlıyorum	Kısmen Katlıyorum	Karasızım	Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum	Tamamen Katılmıyorum
1- Takımdaki rolümün ne olduğu konusunda emin değilim.							
2- Takımın etkili bir şekilde işlemesi için rolümün ne olduğunu tam olarak anlarım.							
3- Özel durumlarda oyunuma ne gibi düzenlemeler yapılması gerektiğini anlarım.							
4- Takımın “takım oyun planında” rolümün ne olduğu konusunda emin değilim.							
5-Sorumluluklarımın ne olduğunu anlarım.							
6-Benden ne beklendiğini tam olarak anlarım.							
7- Performansımın ne gibi ölçütlerle değerlendirileceğini anlarım.							

EK-2

SPORCULARDA TAKIM BİRLİKTELİĞİ ENVANTERİ

Sayın katılımcı,

Bu envanter toplam 18 maddeden oluşmaktadır. Maddelerin yanıtları 1’den 9’a kadar verilmiştir. Lütfen maddeleri dikkatlice okuyup be kadar “katıldığımızı ya da katılmadığımızı”, yanında bulunan 9 dereceden birini seçerek daire içine alınız.

Örnek: “Bu takımdan başka bir takıma transfer olmam beni üzüyor”.

Kesinlikle

Kesinlikle

Katılmıyorum

Katılıyorum

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Araştırma sonuçları yalnızca bilimsel amaçlar için kullanılacaktır. Bu araştırma sonucundaki doğruluk, sizlerin vereceği samimi cevaplara bağlı olacaktır. Bu konuda yardımcı olduğunuz için teşekkür ederim.

Yaşınız:.....

Cinsiyetiniz: 1.Erkek:.....

2.Kadın:.....

Yaptığınız Spor Dalı:.....

		Kesinlikle Katılmıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1.	Bu takımın sosyal etkinliklerine katılmaktan hoşlanmıyorum.	1	2 3 4 5 6 7 8 9
2.	Oynadığım oyun süresinin miktarından hoşnut değilim.	1	2 3 4 5 6 7 8 9
3.	Sezon sona erdiğinde bu takımın elemanlarını özlemeyeceğim.	1	2 3 4 5 6 7 8 9
4.	Takım elemanlarının kazanma istek düzeylerinden memnun değilim.	1	2 3 4 5 6 7 8 9
5.	En iyi arkadaşlarımdan bazıları bu takımda oynuyor.	1	2 3 4 5 6 7 8 9
6.	Bu takım bana kişisel performansımı geliştirmek için yeterince olanak tanımıyor.	1	2 3 4 5 6 7 8 9
7.	Takımın düzenlediği eğlencelerden çok, diğer eğlencelerden hoşlanıyorum.	1	2 3 4 5 6 7 8 9
8.	Bu takımın oyun tarzını beğenmiyorum.	1	2 3 4 5 6 7 8 9
9.	Benim için bu takım, içinde bulunduğum sosyal grupların en önemlilerinden biridir.	1	2 3 4 5 6 7 8 9
10.	Bu takım, performans hedeflerine ulaşma çabaları doğrultusunda birlik içindedir.	1	2 3 4 5 6 7 8 9
11.	Takım elemanları, bir takım olarak birlikte gezmekten, yalnız gezmeyi tercih ederler.	1	2 3 4 5 6 7 8 9
12.	Takımın düşük performans göstermesi veya kaybetmesi durumunda sorumluluğu hepimiz üstleniriz.	1	2 3 4 5 6 7 8 9
13.	Takım elemanları ender olarak birlikte eğlence düzenlerler.	1	2 3 4 5 6 7 8 9
14.	Takım elemanlarının takım performansı ile ilgili arzuları birbiriyle çelişkilidir.	1	2 3 4 5 6 7 8 9
15.	Takım elemanları ölü sezonda birlikte zaman geçirmek isterler.	1	2 3 4 5 6 7 8 9
16.	Antrenmanlarda, takım elemanlarından herhangi birinin bir sorunu olduğunda herkes ona yardım etmek ister.	1	2 3 4 5 6 7 8 9
17.	Takım elemanları antrenman ve müsabakalar dışında bir araya gelmezler.	1	2 3 4 5 6 7 8 9
18.	Takım elemanları arasında, her bir sporcunun müsabaka veya antrenman sırasındaki sorumlulukları hakkında rahat bir iletişim yoktur.	1	2 3 4 5 6 7 8 9

ÖZGEÇMİŞ

03.01.1981 Tarsus doğumludur. İlk ve orta öğrenimini sırasıyla Tarsus Barbaros İlköğretim Okulu, Tarsus Kasım Ekenler İlköğretim Okulu ve Tarsus Kasım Ekenler Ticaret Meslek Lisesi'nde tamamladı.

2000 yılında Mersin Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nu kazandı. 2004 yılında mezun oldu. Aynı yıl Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim dalında yüksek lisans öğrenimine başladı. 2006 yılında Mersin Çamlıyayla Sarıkavak İlköğretim Okulu'nda Beden Eğitimi Öğretmeni olarak göreve başladı.